

**EUROPARÅDETS RAMMEKONVENSJON OM
BESKYTTELSE AV NASJONALE MINORITETER**

FEMTE PERIODISKE RAPPORT

NORGE

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

2020

Innledende del

Forord

Europarådets ministerkomité vedtok i 1994 rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter (rammekonvensjonen). Konvensjonen trådte i kraft i 1998, og Norge ratifiserte rammekonvensjon i 1999. Statene som har ratifisert konvensjonen, skal rapportere til Europarådet hvert femte år om gjennomføringen av konvensjonen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har hovedansvaret for gjennomføringen av rammekonvensjonen og har utarbeidet den femte periodiske rapporten i samarbeid med andre berørte departementer.

Denne femte rapporten beskriver tiltak som er gjennomført de siste fem årene, med henvisning til Europarådets anbefalinger. Rapporten omtaler forhold som gjelder jøder, kvener/norskfinner, rom, romanifolk/tatere og skogfinner. Disse gruppene er anerkjent som nasjonale minoriteter i Norge. Norge vil for første gang også rapportere om samiske forhold under rammekonvensjonen. Endringen skjer etter ønske fra Sametinget og medfører ikke at samenes rettigheter som urfolk og oppfølgingen av urfolksrettslige forpliktelser begrenses eller nedprioriteres. Når det gjelder samenes situasjon, vises det for øvrig til Norges rapport om gjennomføringen av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater som ble oversendt ILO i 2018.

I tråd med Europarådets retningslinjer for landenes femte rapport om gjennomføring av rammekonvensjonen, er rapporten delt i tre:

Del I Tiltak for å øke bevisstheten om den fjerde overvåkningssyklusen;

Del II Tiltak for å følge opp hovedfunn;

Del III Ytterligere tiltak for å gjennomføre rammekonvensjonen.

Rapporten er skrevet med utgangspunkt i anbefalingene fra Ministerkomiteen. Ministerkomiteens anbefalinger er vedtatt etter forslag fra Den rådgivende komiteen og reflekterer og overlapper til dels med Den rådgivende komiteens egne anbefalinger. For å unngå gjentakelser og dobbeltbehandling, er derfor Den rådgivende komiteens anbefalinger ikke tatt med der hvor disse samsvarer med anbefalinger fra Ministerkomiteen. Dette gjelder i hovedsak Den rådgivende komiteens hovedfunn og enkelte anbefalinger under de ulike artiklene i rammekonvensjonen. I del III av rapporten, som går gjennom Europarådets anbefalinger artikkel for artikkel, er det synliggjort hvilke anbefalinger som er fra henholdsvis Ministerkomiteen og Den rådgivende komiteen.

Ettersom rapporteringen på rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter og minoritetsspråkpakten er samkjørt, er det, for å unngå gjentakelse, kryssreferert fra omtalen i de enkelte rapportene. For å få et helhetlig bilde av politikken, bør Europarådet derfor lese de to rapportene i sammenheng.

Det er et grunnleggende prinsipp i rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter å inkludere de nasjonale minoritetene i arbeidet med saker som berører dem. De nasjonale minoritetenes organisasjoner, samiske organisasjoner og Sametinget ble informert om rapporteringen tidlig i prosessen. Organisasjonene og Sametinget ble samtidig orientert om muligheten til å sende "skyggerapporter" direkte til Europarådet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har tilbudt bistand med oversettelse av skyggerapporter.

Organisasjonene til de nasjonale minoritetene, i tillegg til samiske organisasjoner og Sametinget har videre blitt invitert til å komme med skriftlige innspill til rapportutkastet. Det har også vært mulig å komme med innspill muntlig, for de som måtte ønske det. Innspillene er blitt vurdert og fulgt opp av relevante departement. For å lette involveringen av berørte grupper ved utarbeidelse av

Norges femte periodiske rapport er utkast til rapport som vanlig utarbeidet på norsk, og oversatt til engelsk før oversendelse til Europarådet.

Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av rammekonvensjonen foreligger derfor på norsk og engelsk og er tilgjengelig på regjeringens nettsider.

Øvrige dokumenter knyttet til alle Norges periodiske rapporteringer om rammekonvensjonen ligger på Kommunal- og moderniseringsdepartementets nettsider:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/nasjonale-minoriteter/midtpalte/rapporteringer-pa-rammekonvensjonen/id458136/>

For ytterligere informasjon om arbeidet med oppfølging og rapportering på rammekonvensjonen, vennligst ta kontakt med:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Same- og minoritetspolitisk avdeling
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO
Tel.: (+47) 22 24 71 75
E-post: postmottak@kmd.dep.no

Samene og samiske forhold i Norge

Dette er første gang Norge rapporterer om samiske forhold under rammekonvensjonen. Dette skjer etter ønske fra Sametinget og medfører ikke endringer av samenes rettigheter som urfolk og oppfølgingen av urfolksrettslige forpliktelser.

Samene i Norge

Samene har status som urfolk i Norge. Det finnes ingen offisiell registrering av hvem som er samer, og derfor vet vi ikke hvor mange samer som bor i Norge.

Den norske samepolitikken bygger på anerkjennelsen av at Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk – samer og nordmenn – og at begge folkene har den samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Denne prinsipielle likeverdigheten er slått fast i Grunnloven § 108. Samene er anerkjent som urfolk fordi de nedstammer fra folk som bebodde landet da de nåværende statsgrensene ble fastlagt, og har beholdt alle eller noen av sine egne sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske institusjoner, jf. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, art. 1.

Samiske språk

Nord-, lule- og sørsamisk er de tre samiske språkene som er aktivt i bruk i Norge. Samisk språk er viktig for den enkelte språkbruker, for den samiske befolkningen og for utviklingen av det samiske samfunnet. Samiske språk handler ikke bare om kommunikasjon, men er nært knyttet til samisk identitet, kulturarv og tilhørighet. På UNESCOs liste over truede språk defineres nordsamisk som truet, og sør- og lulesamisk som særlig truede språk. I Finnmark er nordsamisk majoritetsspråket i to kommuner, Karasjok og Kautokeino. De samiske språkene er i en minoritetssituasjon i de resterende kommunene i landet.

Lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 1-5 slår fast at samisk og norsk er likeverdige språk. Innenfor forvaltningsområdet for samisk språk gjelder

sameloven kapittel 3. I forvaltningsområdet skal samisk og norsk være likestilte, og borgerne har språklige rettigheter i møte med ulike offentlige organ. Det gjelder oversettelse av regler, kunngjøringer og skjema til samisk, rett til svar på samisk, utvidet bruk av samisk i rettsvesenet, utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren, individuelle kirkelige tjenester, rett til utdanningspermisjon og rett til opplæring i samisk. Forvaltningsområdet for samisk språk består av kommunene Karasjok, Kautokeino, Nesseby, Porsanger, Tana, Kåfjord, Lavangen og Tjeldsund i det nordsamiske området, Hamarøy i det lulesamiske området og Hattfjelldal, Røros, Røyrvik og Snåsa i det sørsamiske området.

Det rettslige grunnlaget for samepolitikken

Norske myndigheter er både gjennom folkeretten og gjennom nasjonal rett forpliktet til å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen skal kunne sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. I tråd med Grunnloven § 108 og sameloven har regjeringen som mål å legge til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Norge har videre flere folkerettslige forpliktelser som legger føringer for samepolitikken, blant annet ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27.

Sametinget

Sametinget ble opprettet i 1989. Sametinget er et selvstendig folkevalgt organ og er det representative talerøret for samene. Arbeidsområdet for Sametinget er alle saker som særlig angår den samiske folkegruppen. Sametinget er i kraft av status og rolle den fremste premissgiveren i utforming av statens samepolitikk og et rådgivende organ i samepolitiske spørsmål.

Sametinget består av 39 representanter, valgt av og blant samer, på basis av Sametingets valgmanntall. Per 30. juni 2019 var det innskrevet 18 103 personer i Sametingets valgmanntall. Det er valg til Sametinget hvert fjerde år, på samme dagen som det er valg til Stortinget.

Virksomheten til Sametinget er tosidig: å fremme politiske initiativ og foreta forvaltningsoppgaver.

Sametinget er som politisk organ ikke et underordnet organ i forhold til regjeringen, og er derfor ikke underlagt instruksjons- eller kontrollmyndighet fra regjeringen.

Sametingsrådet er Sametingets øverste politiske ledelse, og følger opp den daglige utøvende politikken i Sametinget og den daglige ledelsen av Sametinget. Sametingsrådet forvalter Sametingets budsjett og kan utnevne styrer, råd og utvalg til forvaltning av Sametingets tilskuddsmidler. Sametingsrådet har, ut fra budsjettvedtak i Sametingets plenum, også ansvar for å fastsette regelverk for tilskuddene.

Som urfolk har samene rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. For å sikre at arbeidet med saker som kan påvirke samene direkte gjennomføres på en tilfredsstillende måte, er regjeringen og Sametinget enige om å legge *Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget* til grunn ved konsultasjoner.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å samordne statlig politikk som berører samene i Norge, og skal arbeide for helhet og sammenheng i politikken, på tvers av sektorer og

forvaltningsnivåer. Hvert fagdepartement har et ansvar for å følge opp statlig politikk overfor samene innenfor sin sektor.

Fornorskingspolitikken

Samene i Norge ble utsatt for omfattende fornorskingspolitikk fra norske myndigheter. Fornorskingspolitikken pågikk i mer enn 100 år fra rundt midten av 1800-tallet. Målsettingen for den offisielle politikken var assimilasjon. Fornorskingspolitikken fikk alvorlige konsekvenser for samisk språk og kultur. Stortinget vedtok 20. juni 2017 at det skulle opprettes en kommisjon som skal granske fornorskingspolitikken som ble ført ovenfor samer og kvener/norskfinner.¹ Kommisjonen skal levere sin rapport til Stortinget senest 1. september 2022.

---

¹ I ettertid er skogfinnene blitt inkludert i mandatet.

DEL I Tiltak for å øke bevisstheten om den fjerde overvåkningssyklusen

a. Publikasjon av resultatene etter fjerde rapporteringsrunde (publisering, formidling og oversettelse)

Europarådets merknader og anbefalinger har blitt formidlet gjennom følgende kanaler:

- Publisering av dokumentene på engelsk og norsk på regjeringen.no.²
- Oversendelse av Europarådets merknader og anbefalinger til departementene og sivilt samfunn.
- Presentasjon av anbefalingene fra Europarådet på Kontaktforum for nasjonale minoriteter i 2018.

b. Oppfølgingsaktiviteter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå

På nasjonalt nivå blir politikk, tiltak og midler over statsbudsjettet som gjelder nasjonale minoriteter omtalt i regjeringens budsjettforslag. Kommunal- og moderniseringsdepartementet samordner fagdepartementenes politikk og tiltak overfor nasjonale minoriteter. Fagdepartementene er ansvarlig innenfor sine sektorer for å gjennomføre rammekonvensjonen.

Mange av tiltakene som nevnes i denne rapporten, blir gjennomført på regionalt og lokalt nivå. Det vises til redegjørelsen for de enkelte tiltakene.

c. Nasjonale minoriteters og andre aktørers deltakelse i gjennomføringen av rammekonvensjonen, og involvering ved utarbeidelse av den femte periodiske rapporteringen

Regjeringens målsetting er å utvikle en helhetlig politikk for de nasjonale minoritetene i dialog med de nasjonale minoritetenes organisasjoner. Nasjonale minoriteters organisasjoner deltar i det årlige Kontaktforum mellom nasjonale minoriteter og sentrale myndigheter. I tillegg tar departementer og direktorater initiativ til dialogmøter med nasjonale minoriteter når det er aktuelt, og minoritetene kan spille inn til offentlige høringer på lik linje med andre. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har også i rapporteringsperioden hatt møter med organisasjonene enkeltvis etter ønske fra minoritetene. Fra 2019 legger Kommunal- og moderniseringsdepartementet opp til å ha faste årlige møter med de nasjonale minoritetenes organisasjoner i tillegg til møtene i Kontaktforum. Departementet har i noen tilfeller også møter med enkeltpersoner fra gruppene.

For å legge til rette for at de nasjonale minoritetene kan delta i gjennomføringen av rammekonvensjonen, ble det etablert en egen tilskuddsordning for nasjonale minoriteter i 2000. Tilskuddsordningen ble omtalt i Norges tredje statusrapport. I 2020 bevilget Stortinget om lag 7,3 mill. kroner over tilskuddsordningen. Fra 2019 er ansvaret for forvaltningen av tilskuddsordningen overført til Kulturrådet. Den største andelen av midlene, ca. 70 prosent, blir bevilget som driftsstøtte til organisasjonene. De øvrige midlene blir tildelt ulike prosjekter som bidrar til å styrke nasjonale minoriteters språk, kultur og identitet. I perioden 2015-2020 er det tildelt ca. 30,8 mill. kroner i driftsstøtte. Det ble gitt driftsstøtte til ni organisasjoner i 2015 og til sju organisasjoner i 2020, to

---

² <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/nasjonale-minoriteter/midtspalte/rapporteringer-pa-rammekonvensjonen/id458136/>

organisasjoner har blitt nedlagt i perioden. I 2015-2020 har det blitt gitt prosjektstøtte til 97 prosjekter på til sammen 15 mill. kroner.

Oversikt over midler over tilskuddsordningen til nasjonale minoriteter 2016-2020:

2016	7 100 000
2017	7 199 000
2018	7 293 000
2019	7 293 000
2020	7 257 000

Se vedlegg for mer informasjon om de ulike tilskuddsordningene. Under *Tilskudd til nasjonale minoriteter fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet* står det også om overføring til Sametinget og samiske forhold.

DEL II Tiltak for å følge opp hovedfunn

Ministerkomiteens anbefalinger som krever umiddelbare tiltak, er gjengitt i tekstbokser nedenfor. Øvrig tekst redegjør for norske myndigheters oppfølging.

umiddelbart ta tilstrekkelig tak i problemene som ble identifisert i tater-/romaniutvalgets rapport fra 2015 om assimileringpolitikk overfor minoriteten tater/romanifolk ved å gjennomføre effektive tiltak for å gjenoppbygge tillit, blant annet ved å øke bevisstheten om anerkjennelse av det offentlige ansvar; utvide kunnskapen om denne minoriteten og oppmuntre til dialog i samfunnet, med myndighetene og samfunnet som helhet;

NOU 2015: 7 Assimilering og motstand — Norsk politikk overfor taterne/romanifolket fra 1850 til i dag

Kommunal- og moderniseringsdepartementet etablerte i 2018 en referansegruppe for oppfølgingen av NOU 2015: 7 Assimilering og motstand — Norsk politikk overfor taterne/romanifolket fra 1850 til i dag, som hadde som mandat å komme med innspill til oppfølging av rapporten. Gruppen besto av medlemmer fra romanifolket/taternes organisasjoner og enkeltpersoner fra minoriteten. Medlemmene i gruppen ble valgt etter innkomne forslag. Hovedtemaet som ble tatt opp i gruppen var videre forvaltning av den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne. Innspill fra referansegruppen var en del av beslutningsgrunnlaget da det ble bestemt at den kollektive oppreisningen skal forvaltes som en tilskuddsordning i Kulturrådet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har etablert en nettside med informasjon om oppfølgingen av NOU 2015: 7.

NOU 2015: 7 vil bli fulgt opp i en stortingsmelding om nasjonale minoriteter, som regjeringen skal legge fram innen utgangen av 2020.

Opplæring

I tråd med forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen, herunder overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen – skal barn og elever få kjennskap til og kunnskap om de nasjonale minoritetene. Det pedagogiske arbeidet i barnehager og skoler skal bygge på verdier og overordnede prinsipper som blant annet omfatter respekt for menneskeverdet, likeverd og solidaritet. Mangfold skal ses på som en ressurs, og all diskriminering skal motarbeides. Alle barn har rett til barnehageplass fra ettårsalder, alle har rett og plikt til tiårig grunnskoleopplæring fra året barnet fyller seks år og alle har rett til treårig videregående opplæring.

Nye læreplaner for grunnopplæringen vil gjelde fra og med skoleåret 2020. Elevene skal lære om de nasjonale minoritetene og samer/urfolk i flere fag. Læreplanene i samfunnsfag og i KRLE nevner de nasjonale minoritetene eksplisitt i kompetansemål, mens minoritetene inngår implisitt i kompetansemål i læreplanene i f.eks. norsk, historie, mat og helse og kunst og håndverk.

øke innsatsen for å bevare og utvikle den kulturelle identiteten til tatere/romanifolk og rom ved å bekjempe diskriminerende holdninger til deres reisende livsstil og ved å legge til rette for tilgang til utdanning; sørge for at det – når det er mulig – benyttes alternative tiltak til plassering av barn utenfor hjemmet, og at plassering utenfor hjemmet er siste utvei; intensivere innsatsen for å bevare familiebåndene og den kulturelle identiteten til barn som plasseres i fosterfamilier, blant annet gjennom rekruttering av fosterfamilier som tilhører samme minoritet, samt fremme en bred forståelse av romsk kultur i barnevernstjenestene;

Barnevernsloven

Det er et grunnleggende prinsipp at barns språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn skal ivaretas i barnevernet. Dette gjelder for alle med minoritetsbakgrunn i Norge. I den nye barnevernsloven, som har vært på høring, foreslår regjeringen å vise dette ved å lovfeste at barnevernet skal ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i arbeidet sitt.

Barnevernslovutvalget la fram forslag til ny barnevernslov i NOU 2016: 16 Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse. Deler av forslaget er fulgt opp gjennom endringer i dagens barnevernslov jf. Prop. 169 L (2016–2017). Endringene trådte i kraft 1. juli 2018. Blant annet er det lovfestet at det skal fremgå av barnevernstjenesten og fylkesnemndas vedtak hva som var barnets synspunkt, hva slags vekt barnets mening er tillagt og hvordan barnets beste er vurdert. Det er presisert i forarbeidene til bestemmelsen at det for barn som tilhører en etnisk minoritet bør fremgå av vedtaket hvordan det tas hensyn til barnets språk og kultur.

I 2018 ble det tatt inn i barnevernsloven at barnevernstjenesten alltid skal vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Ved slike vurderinger skal barneverntjenesten legge til rette for bruk av verktøy og metoder for nettverksinvolvering, dersom det er hensiktsmessig. I høringsforslaget til ny barnevernslov er det videre foreslått at barneverntjenesten skal legge til rette for involvering av barnets familie og nettverk ikke bare ved valg av fosterhjem, men i alle faser av en barnevernssak. Videre skal det ved valg av plasseringssted etter en omsorgsovertakelse blant annet tas hensyn til barnets religiøse, språklige og kulturelle bakgrunn, jf. barnevernloven § 4-15.

Departementet har også igangsatt et større kompetanseløft for det kommunale barnevernet. Her har departementet lagt stor vekt på å øke de ansatte i barnevernets relasjonskompetanse og kulturforståelse. Det er blant annet etablert en ny videreutdanning om minoritetskompetanse i barnevernet ved VID vitenskapelige høgskole i Stavanger. Det er også utviklet et etterutdanningstilbud om barnevernets arbeid med barn og familier med minoritetsbakgrunn, herunder urfolk og nasjonale minoriteter.

Barnevernets hjelpetiltaksarbeid

Det er av hensyn til barnet begrensede muligheter til å iverksette alternative tiltak til plassering utenfor hjemmet, når vilkårene for omsorgsovertakelse er til stede. Det er imidlertid et klart mål å styrke barnevernets hjelpetiltaksarbeid for å forhindre at plasseringer må gjennomføres. Det er satt i gang et arbeid med å klargjøre og spisse det statlige tilbudet av spesialiserte hjelpetiltak og spesialiserte tilbud til familier med sped- og småbarn. Tilbudet skal rettes mot barn og familier der risikoen for omsorgsovertakelse er høy. Det jobbes også med å utvikle tydeligere modeller for det kommunale barnevernets hjelpetiltaksarbeid, med sikte på at arbeidet skal bli mer systematisk og

treffsikkert. Som ledd i dette arbeidet blir det høsten 2020 satt et forsøk for å prøve ut en "grunnmodell for hjelpetiltak" i et utvalg av kommuner.

Intensivert innsats for å bevare familieband og kulturell identitet

Det viktigste tiltaket for å "intensivere innsats for å bevare familieband og kulturell identitet" hos barn som må plasseres utenfor hjemmet, er å øke antallet fosterhjem i barnets familie og nettverk. Her har det skjedd en betydelig økning de siste årene. Av nye plasseringer i ordinære fosterhjem i 2018 var om lag 58 prosent i slekt og nettverk, mens den tilsvarende andelen var 43 prosent i 2013. Samtidig er det fortsatt store variasjoner mellom kommuner, og Barne- og familiedepartementet legger fra 2021 blant annet opp til å styrke fylkesmannens rolle og kapasitet til å følge opp kommunenes arbeid på dette området.

Barnevernsstatistikken gir lite informasjon om hvor mange barn som er plassert i fosterhjem med samme minoritetsbakgrunn som de selv har. Det er tvilsomt om det er mulig å innhente tall for dette, blant annet av personvern hensyn. Denne type kunnskap er antakelig mer egnet for forskning. Vi kan i den forbindelse vise til følgende nye forskningsprosjekt:

<https://www.norcereasearch.no/nyheter/viktig-at-fosterforeldre-tar-hensyn-til-migrantbarns-bakgrunn>

Skolelos for romelever

Skolelosene for romelever i Oslo kommune (tidligere romlosene) arbeider for å styrke elevers læringsutbytte, redusere fravær og øke antallet elever som fullfører grunnopplæringen. Skolelosordningen for romelever ble styrket med flere ansatte i 2019.

Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Regjeringen la i desember 2019 fram Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020-2023). Handlingsplanen viser til at rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion rammer mange ulike grupper i det norske samfunnet. Representanter for nasjonale minoriteter er representert i referansegruppen for handlingsplanen og Sametinget har oppnevnt et medlem til referansegruppen. Et tiltak i planen vil være å utvikle mer kunnskap om rasisme og diskriminering rettet mot ulike grupper, inkludert samer og nasjonale minoriteter.

utvikle en omfattende plan med tilstrekkelige ressurser for å revitalisere og fremme det kvenske språket, blant annet gjennom å utvikle språkundervisningen i skolen, lærerutdanning, språksentre og økt tilstedeværelse i media for å sikre at personer som tilhører den kvenske minoriteten, kan opprettholde og utvikle sin kulturelle identitet og bruke språket sitt aktivt i det offentlige rom;

Kvensk språkreir

Utdanningsdirektoratet tildeler tilskuddsmidler for å styrke kvenske barnehagetilbud. Midlene er blant annet brukt til prosjektet "Kvensk språkreir i barnehagen i Porsanger". Kvensk språkreir er et samarbeid mellom Norske Kveners Forbund – Ruijan Kveeniliitto, Porsanger kommune, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet og Kainun institutti – Kvensk institutt. Språkreir er en pedagogisk måte å arbeide på for barn fra språklige minoriteter. Språket læres i praksis ved at det brukes i alle situasjoner. Målet er at språkreiret skal styrke barnets tilknytning til lokal kultur, historie og identitet. Tilbudet om kvensk språkreir har vært knyttet til barnehager i Porsanger. Prosjektet er imidlertid utvidet med å gi barnehagebarn i flere kommuner kvensk "språkdusj".

Norsk rikskringkasting (NRK)

I 2017 la NRK om tilbudet til den kvenske/norskfinske minoriteten, fra å ha nyhetssending på kvensk en gang i uka i NRK radio, til å opprette nettsiden nrk.no/kvensk/kvääni som har innhold for og om den kvenske/norskfinske minoriteten. På nettsiden kan brukerne lese og høre kvensk språk og bli oppdatert på hva som rører seg i det kvenske/norskfinske miljøet i Norge. "Publikum skal også gjennom å bruke nettstedet bli inspirert til å lære mer om kulturen, samt til å lære språket", heter det i NRKs målsetting om tilbudet. NRK Kvääni hadde totalt 132 000 sidevisninger i perioden fra 1. januar til 2. desember 2018, og 29 av sakene hadde flere enn 1 000 visninger. NRK opplyser at rundt hver tredje leser oppholder seg i Oslo, og deretter er Troms og Finnmark de fylkene de fleste leserne kommer fra.

I 2018 utviklet NRK Kvääni nye korte videoer rettet mot barn og ungdom hvor man lærer ord og fraser på kvensk. NRK håper at dette kan "inspirere både barn, unge og voksne til å starte med å lære seg kvensk og ta det kvenske uttrykkstruede språket i bruk."

I allmennkringkastingsrapporten (siste fra 2018) konkluderer Medietilsynet med at NRK oppfyller kravet om å ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter.

styrke og finansiere klagemekanismen som følger av reformen av Likestillings- og diskrimineringsombudet i tilstrekkelig grad ved å øke bevisstheten til personer som tilhører nasjonale minoriteter om denne muligheten, gjennom å gi informasjon på andre språk enn norsk.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Likestillings- og diskrimineringsombudet har informasjon på nordsamisk og engelsk på sine hjemmesider. Som et tiltak i Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion, vil det gjennomføres en informasjonskampanje om hvordan fremme klager om diskriminering på grunn av etnisitet og religion. Målet med kampanjen er å bidra til økt kunnskap om den enkeltes rettigheter. I 2020 har regjeringen styrket Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) og Diskrimineringsnemnda med tre millioner kroner til hver som følge av endringer i aktivitets- og redegjørelsespliktene i Likestillings- og diskrimineringsloven. Dette skal blant annet bidra til å styrke veiledning og behandling av diskrimineringssaker.

DEL III Ytterligere tiltak for å gjennomføre rammekonvensjonen

Ministerkomiteens og Den rådgivende komiteens anbefalinger artikkel for artikkel er gjengitt i tekstbokser nedenfor. Øvrig tekst redegjør for norske myndigheters politikk og tiltak av relevans for den aktuelle artikkelen i rammekonvensjonen.

Artikkel 3

1. *Enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, skal ha rett til fritt å velge å bli behandlet eller ikke å bli behandlet som sådan, og det skal ikke oppstå noen ulempe som følge av dette valg eller av utøvelsen av de rettigheter som er knyttet til dette valg.*
2. *Personer som tilhører nasjonale minoriteter, kan utøve rettighetene og nyte godt av frihetene som følger av de prinsipper som er nedfelt i denne Rammekonvensjon så vel individuelt som i fellesskap med andre.*

15. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å ha dialog med Sametinget og andre samiske representanter om en anvendelse av rammekonvensjonen artikkel for artikkel, særlig i forhold til den ekstra beskyttelse konvensjonen kan gi når det gjelder materielle rettigheter, for eksempel språklige rettigheter, inkludert for de som bor utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, slik at de kan opprettholde og utvikle sin kulturelle identitet.

Rapportering på samiske forhold under rammekonvensjonen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har hatt kontakt med Sametinget om rapportering på samiske forhold under rammekonvensjonen. Sametingets plenum vedtok, i sak 29/17, om årsrapport fra Norges institusjon for menneskerettigheter, at "*Sametinget anser det nødvendig at Norges oppfølging av Europarådets rammekonvensjonen også inkluderer en overvåking av samenes rettigheter som minoritet i Norge.*" Sametinget bekreftet i desember 2019 at Sametinget ønsker at det rapporteres på samer og samiske forhold under rammekonvensjonen.

Artikkel 4

1. *Partene forplikter seg til å garantere for personer som tilhører nasjonale minoriteter retten til likhet for loven og til lik beskyttelse av loven. I denne forbindelse skal enhver diskriminering basert på tilhørighet til en nasjonal minoritet være forbudt.*
2. *Partene forplikter seg til der det er nødvendig å treffe egnede tiltak for å fremme full og effektiv likestilling mellom personer som tilhører en nasjonal minoritet og dem som tilhører majoriteten, på alle områder av det økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle liv. I denne forbindelse skal de ta behørig hensyn til de særegne forhold som gjelder for de personer som tilhører nasjonale minoriteter.*
3. *De tiltak som treffes i samsvar med paragraf 2, skal ikke betraktes som diskriminerende handlinger.*

Sannhets- og forsoningskommisjonen

Kvenene/norsksammene og samene har historisk blitt utsatt for omfattende fornorskingspolitikk fra norske myndigheter. Fornorskingspolitikken har fått alvorlige konsekvenser for kvensk/norsksammene og

samisk språk og kultur. Stortinget vedtok 20. juni 2017 at det skulle opprettes en kommisjon som skal granske fornorskingspolitikken som ble ført ovenfor kvener/norskfinner og samer.³

Mandatet beskriver tre oppdrag kommisjonen må gjennomføre:

1. Det skal gjøres en historisk kartlegging som beskriver norske myndigheters politikk og virksomhet overfor samer og kvener/norskfinner både lokalt, regionalt og nasjonalt.
2. Virkningene av fornorskingspolitikken skal undersøkes. Er det noen ettervirkninger i dag, må disse komme fram i rapporten.
3. Foreslå tiltak som bidrar til videre forsoning.

Kommisjonen skal levere sin rapport til Stortinget senest 1. september 2022.

Diskrimineringsforbud i Grunnloven

I 2014 ble det vedtatt et nytt kapittel E om menneskerettigheter i Grunnloven, som blant annet innebærer grunnlovfesting av retten til likhet for loven og diskrimineringsforbud i Grunnloven § 98. Bestemmelsen er ikke knyttet til spesifikke diskrimineringsgrunnlag og innebærer blant annet forbud mot diskriminering basert på tilhørighet til en nasjonal minoritet.

Domstolenes arbeid

Domstolene har i regi av Domstoladministrasjonen arbeidet for å sikre at dommere ikke skal la seg påvirke av faktorer som ikke har betydning for saken, eksempelvis religion og etnisitet. Gjennom refleksjon og dialog om dette i dommerseminarer økes bevisstheten om slike faktorer. I tillegg har Domstoladministrasjonen etablert et eget forum (Samisk forum) som gjennom arbeidet med det samiske bidrar til å øke den generelle kunnskapen og kompetansen knyttet til urfolk og andre etnisiteters rettsvern og kultur. Dette arbeidet har pågått over lengre tid, men har fått en tydeligere retning fra 2015.

22. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å sikre at utfallet av reformen av Ligestillings- og diskrimineringsombudet styrker klageordningen på en effektiv måte, blant annet ved å øke bevisstheten hos personer som tilhører nasjonale minoriteter om dette instrumentet, ved å ha kvinner som en spesiell målgruppe, og ved å tilby informasjon på andre språk enn norsk. Representanter for nasjonale minoriteter bør konsulteres om reformen. Myndighetene bør også yte fri rettshjelp slik at ofre kan føre diskriminerings saker på etnisk grunnlag kan føres for rettslige og administrative organer.

23. Myndighetene bør iverksette tiltak for å sikre bedre koordinering mellom sentrale og lokale nivåer når det gjelder anvendelsen av ligestillingslovgivningen for personer som tilhører nasjonale minoriteter. Myndighetene bør også iverksette tiltak for å få økt lokal oppmerksomhet om disse forholdene. Det bør umiddelbart vedtas omfattende ligestillingslovgivning, og problemet med mulige sammensatte og kryssende former for diskriminering bør tas opp.

Ligestillings- og diskrimineringsombudet

Organisasjonene til de nasjonale minoriteter og Sametinget var høringsinstanser i forbindelse med arbeidet med reformen av Ligestillings- og diskrimineringsombudet.

---

³ I ettertid er skogfinnene blitt inkludert i mandatet.

Se for øvrig mer om Likestillings- og diskrimineringsombudet under Del II Tiltak for å følge opp hovedfunn.

Tiltak i Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Se omtale av informasjonskampanje under Del II Tiltak for å følge opp hovedfunn.

Likestillings- og diskrimineringsloven

Likestillings- og diskrimineringsloven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling, og det er i henhold til loven forbudt å diskriminere på grunn av etnisitet. Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.

Ny felles likestillings- og diskrimineringslov som omfatter alle diskrimineringsgrunnlag ble vedtatt av Stortinget i 2016. Loven forbyr også sammensatt og kryssende former for diskriminering. Aktivitets- og redegjørelsesplikten i Likestillings- og diskrimineringsloven har blitt styrket fra 1. januar 2020. Endringene konkretiserer både offentlige og private arbeidsgiveres plikter. For offentlige myndigheter gjelder ikke endringene bare deres rolle som arbeidsgiver. Aktivitetsplikten som offentlig tjenesteyter og myndighetsutøver konkretiseres også.

Lovendringene innebærer blant annet at arbeidsgivere skal rette særlig oppmerksomhet mot sammensatt diskriminering.

Rettshjelpsutvalget

I oktober 2018 nedsatte regjeringen et utvalg for å gjennomgå ordningen for fri rettshjelp. Rettshjelpsutvalget leverte sin utredning NOU 2020: 5 Likhet for loven – Lov om støtte til rettshjelp (rettshjelpsloven) 30. april 2020. Utvalget skulle foreta en bred gjennomgang av dagens regelverk og foreslå endringer i regelverket for å tilpasse ordningen til dagens behov. Det skulle blant annet vurdere om det skal være egne bestemmelser om fri rettshjelp på likestillings- og diskrimineringsområdet.

Rettshjelpsutvalget viser til at behovet for rettshjelp i diskriminerings saker vanligvis dekkes av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda. Ombudet gir juridisk rådgivning i enkeltsaker. Nemnda avgjør klager om diskriminering og trakassering. Det er gratis å få saker behandlet i nemnda, og det er ikke nødvendig med advokat. Rettshjelpsutvalget foreslår en skjønnsmessig bestemmelse om at rettshjelp kan innvilges der særlige grunner gjør det rimelig. Ved anvendelsen av den skjønnsmessige bestemmelsen foreslår utvalget at eventuelle avgjørelser eller uttalelser fra domstolene, andre konfliktløsningsorganer, nemnder, ombud og interesseorganisasjoner vektlegges ved vurderingen av om rettshjelp skal gis. Utvalget påpeker at personer som har vunnet frem i Diskrimineringsnemnda, normalt bør innvilges rettshjelp dersom motparten bringer saken inn for domstolen. Utredningen er sendt på offentlig høring med høringsfrist 9. oktober 2020.

27. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å sikre at det blir viet økt oppmerksomhet fremover til innføring av tiltak som på en effektiv og hensiktsmessig måte retter seg mot behovene til personer som tilhører alle nasjonale minoriteter, og særlig kvinner, innenfor det bredere rammeverket av tiltak i kampen mot etnisk diskriminering. Disse tiltakene bør gjennomføres på en grundig måte av de ulike ansvarlige myndigheter og gis tilstrekkelige ressurser for å sikre effektiv tilgang til rettigheter til personer som tilhører nasjonale minoriteter.

28. Komiteen oppfordrer også sentrale og lokale myndigheter til å sikre at kunnskap om nasjonale minoriteter og kompetanse til å håndtere kulturelt mangfold forbedres i offentlig sektor, for

eksempel gjennom opplæring. I denne prosessen må det sikres effektiv deltakelse fra personer som tilhører nasjonale minoriteter.

Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Offentlige tjenester er et eget innsatsområde i Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion. Blant annet inneholder planen et tiltak om å styrke det tverrsektorielle samarbeidet for å sikre at tjenester er likeverdige og ikke diskriminerer etniske minoriteter. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet koordinerer Forum om etnisk diskriminering som består av seks direktorat, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO). Forumet er en møteplass for statlige aktører som skal sikre at offentlige tjenester er likeverdige og ikke diskriminerer etniske minoriteter. Det inngår i tiltaket at forumet skal få i oppdrag å gjennomføre en kartlegging av likeverdige offentlige tjenester. På grunnlag av denne skal forumet foreslå tiltak og innsatser for å fremme likeverdige tjenester.

Selvstendig forbud mot sammensatt diskriminering

Likestillings- og diskrimineringsloven inneholder et selvstendig forbud mot sammensatt diskriminering. Likestillings- og diskrimineringsloven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling. Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion inkluderer andre grunnlag enn etnisitet der det er relevant. Kjønn er spesielt viktig her.

Senter for samisk helseforskning

Senter for samisk helseforskning har gjennomført en folkehelseundersøkelse i Troms, Finnmark og Nordland som omfatter både livskvalitet og psykisk helse våren 2019. I denne er det inkludert noen spørsmål rettet til den kvenske/norskfinske befolkningen. Resultatene ble publisert i en rapport i juni 2020. Temaene inkluderer spørsmål om etnisk bakgrunn, språk, fellesskapsfølelse og tilhørighet til oppvekstkommuner og dagens bostedskommuner, internatskole og diskriminering. Resultatene gir inngående kunnskap om deltakernes holdninger og tanker om både egen oppvekst, dagens situasjon og tanker om framtiden.

Handlingsplanen mot antisemittisme

I 2016 lanserte regjeringen en egen handlingsplan mot antisemittisme (2016–2020). Planen inneholder elleve konkrete og målrettede tiltak mot antisemittisme og formålet er at tiltakene samlet skal bidra til å redusere antisemittisme i Norge. Alle tiltakene er iverksatt og pågår eller er gjennomførte. Involverte departementer har tett dialog om oppfølging av de ulike tiltakene i handlingsplanen. Regjeringen har besluttet at handlingsplanen skal fornyes og videreføres etter 2020.

Informasjonstiltak mot antisemittisme

Det er siden 2015 blitt gitt tilskudd til Det Mosaiske Trossamfund (DMT) til informasjonstiltak for å bidra til å motvirke antisemittisme.

Målet for informasjonstiltakene om jødedom og jøder i Norge er at personer som får informasjon gjennom tiltakene, opplever å ha fått økt bevissthet og kunnskap om jøder i Norge, jødedom og antisemittisme.

I 2020 blir DMT tildelt 5,8 mill. kroner til arbeid med tiltak mot antisemittisme (informasjonstiltak). DMT har blant annet utviklet en nettside med informasjon om jødedommen og jødisk liv i Norge. Videre er prosjektet "Jødiske veivisere" en del av informasjonstiltakene og inngår også som et tiltak i regjeringens handlingsplan mot antisemittisme (2016–2020). Tiltaket går ut på at unge fra den jødiske minoriteten reiser rundt på skoler for å fortelle om jødisk liv og historie i Norge og hvordan

det er å være minoritet i det norske samfunnet. Formålet er å motvirke fordommer og antisemittisme, og å øke kunnskapen om jøder og jødisk historie i Norge.

Professorat til forebygging av antisemittisme og rasisme

I 2019 opprettet Menighetsfakultetet et professorat til forebygging av antisemittisme og rasisme, finansiert over statsbudsjettet.

Samiske veivisere

Fire unge samiske veivisere holder foredrag på skoler i hele landet i løpet av et skoleår. Samisk høgskole står ansvarlig for gjennomføringen av ordningen med samiske veivisere.

Formålet med Samiske veivisere er at de skal gi økt kunnskap om samer og samiske forhold blant unge i Norge. Det er et mål at tiltaket skal føre til dialog mellom samisk ungdom og andre ungdommer og bidra til å motvirke etnisk diskriminering.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet finansierer fullt ut ordningen med midler over statsbudsjettet.

I 2017 fikk Samisk høgskole tildelt 1 mill. kroner over statsbudsjettet til å utvikle nettsider med informasjon om samisk språk, kultur og samfunnsliv, spesielt rettet mot ungdom. Samisk høgskole fikk ansvaret for å drifte siden.

Kunnskap og arbeid med det samiske innen kulturfeltet

I Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft (Kulturmeldingen), understrekes behovet for bredde og mangfold i kunst- og kulturlivet: "Kunsten og kulturuttrykk til minoritetene representerer røyster og erfaringer som må være med om vi skal vise hele breidda i kunst- og kulturlivet vårt». I Utredning om samisk kunst og kultur på arenaer i Norge (2018), utarbeidet som en del av arbeidet med meldingen, utredet Kulturdepartementet hvordan underliggende etater og kulturinstitusjoner som mottar statsstøtte arbeidet med samisk kunst og kultur. I meldingen ble det understreket at kunnskap om og kompetanse på det samiske kunst- og kulturfeltet i kultursektoren var en forutsetning for å sikre at samisk kunst og kultur fikk en representativ plass i norsk kulturliv. Som en oppfølging av kulturmeldingen har Kulturdepartementet lagt inn en formulering om kulturelt mangfold i tilskuddsbrev til institusjoner av en viss størrelse og til sine etater. Der understrekes blant annet at institusjonene skal vurdere sitt eget handlingsrom for å medvirke til at kunst- og kulturuttrykk til samer og nasjonale minoriteter i større grad kan bli en del av kulturlivet i hele Norge.

Kunnskap og arbeid med det samiske i justissektoren

Justis- og beredskapsdepartementet har i flere år stilt midler til disposisjon for politidistrikter som har kommuner innenfor forvaltningsområdet for samiske språk. Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om samisk språk og kultur i politidistriktene med samisk befolkning. Fra 2017 fikk Finnmark politidistrikt et nasjonalt ansvar for å administrere ordningen.

Det er videre etablert en ressursgruppe med polititjenestemenn med samisk bakgrunn og/eller som behersker samisk språk. Gruppen skal veilede Politidirektoratet og politidistriktene i spørsmål som angår samisk språk og kultur i politiet.

Det er iverksatt et arbeid med å styrke samisk språk knyttet til behandling av saker hvor samiske barn har vært utsatt for vold eller overgrep. Statens barnehus Tromsø er i den forbindelse gitt et ansvar, og har tilsatt en samiskspråklig psykolog. Det er også tilgang på polititjenestemenn som kan

ta tilrettelagte avhør på samisk i Finnmark. I 2018 ble det etablert en underavdeling av Statens barnehus Tromsø i Kirkenes. Se nærmere omtale av barnehus under artikkel 10 under.

Regjeringen har nå under utarbeidelse en ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner med en egen del om vold og overgrep i samiske samfunn.

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har i samarbeid med Sametinget iverksatt flere tiltak for å styrke forskning om, og forebygging av, vold og overgrep i samiske samfunn. Sammen med Sametinget har Justis- og beredskapsdepartementet igangsatt et forskningsprosjekt om vold i nære relasjoner. I 2017 ble rapporten «Om du tør å spørre, tør folk å svare» lansert. I prosjektet kartla Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) hjelpeapparatets og politiets erfaringer med vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Et hovedfunn i samtale med tjenestepersonene var at det kan eksistere særlige utfordringer i møtet med brukere med samisk bakgrunn, spesielt ved tabubelagte temaer som vold og overgrep. Dette ble knyttet opp mot viktigheten av - og ofte mangelen på - samisk språk og kulturkompetanse hos politi og hjelpeapparat.

I 2018 ble det satt av 500 000 kroner til et forprosjekt for videre forskning på temaet vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Forskningen er videreført og styrket i ny programperiode for forskningsprogram om vold i nære relasjoner (2019-2024). I tillegg har JD bevilget midler til forebygging av vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Midlene fordeles etter dialog med Sametinget om hvilke tiltak som skal gis prioritet. Blant annet har Norske reindriftssamers landsforbund (NRL) fått midler til et eget prosjekt.

I 2016/2017 gjennomførte Nordland politidistrikt en bred etterforskning av overgrepssakene i Tysfjord kommune og politidistriktet utarbeidet en egen rapport om etterforskningsarbeidet. Rapporten beskriver blant annet hvordan manglende kompetanse innen samisk språk og kultur var en utfordring for politiet i etterforskningen av overgrepssakene, og at politiet derfor kontaktet kompetansemiljøer som Árran Lulesamisk senter og Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS) for å innhente nødvendig kompetanse.

Det er gjennomført et særskilt prosjekt for å følge opp overgrepssakene i Tysfjord. Prosjektet Jasska/Trygg har fem delprosjekter som omfatter både håndtering av overgrepssakene og forebyggende tiltak. Kommunal- og moderniseringsdepartementet bevilget til sammen 9,9 mill. kroner frem til 2020 til gjennomføring av prosjektet 2,4 mill. kroner er til delprosjektet om tillitsbygging.

32. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å identifisere alternative metoder for å samle inn disaggregerte, anonyme data om situasjonen til personer som tilhører nasjonale minoriteter, for å muliggjøre vedtak og gjennomføring av effektiv politikk for beskyttelse av nasjonale minoriteter.

Folkeregisterloven

§ 3-1 i folkeregisterloven angir hvilke opplysninger som kan registreres på hvert enkelt fødselsnummer. Samiske språk og tilknytning til Sametingets valgmannstall kan registreres. I forskrift til loven er det spesifisert at med samiske språk menes nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Samiske skrifttegn kan benyttes i registeret.

Utvikling av nettressurs

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet publiserte våren 2020 en nettressurs som skal samle tall, statistikk og forskning som omhandler aspekter ved levekår og likestilling av etniske og religiøse

minoritetsgrupper. Direktoratet har et pågående arbeid med å utvikle ny kunnskap. Som et tiltak i Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion vil det utvikles ny forskning om rasisme og diskriminering som blant annet samer og nasjonale minoriteter blir utsatt for.

Det vises for øvrig til tidligere svar (under anbefaling 27 og 28) vedrørende folkehelseundersøkelsen i Troms, Finnmark og Nordland og spørsmål rettet til den kvenske/norskfinske befolkningen.

Artikkel 5

1. *Partene forplikter seg til å fremme de forutsetninger som er nødvendige for at personer som tilhører nasjonale minoriteter, kan bevare og utvikle sin kultur, samt bevare de grunnleggende bestanddelene av sin identitet, det vil si deres religion, språk, tradisjoner og kulturarv.*
2. *Uten at tiltak truffet i henhold til deres generelle integrasjonspolitik derved berøres, skal Partene avstå fra politikk eller praksis som tar sikte på å assimilere personer som tilhører nasjonale minoriteter mot deres vilje, og beskytte disse personene mot enhver handling som tar sikte på slik assimilasjon.*

Årlig melding til Stortinget om samisk språk, kultur og samfunnsliv

Regjeringen ble våren 2018 enig med Sametinget om å samle de fleste av bevilgningene til Sametinget under ett budsjettkapittel og -post i statsbudsjettet. Som en del av denne enigheten har regjeringen også etablert en ordning hvor det hver vårsesjon skal legges fram en framoverskuende melding til Stortinget om samepolitikken. Meldingen skal omtale utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv, og tjenestetilbudet til samiske innbyggere. Meldingen kan redegjøre for regjeringens mål i samepolitikken og hva den anser som de viktigste utfordringene framover. Sametingets vurderinger skal komme fram. Sametingets årsmelding er fast vedlegg til stortingsmeldingen. I 2019 var tema for meldingen språk. I 2020 vil temaet være digitalisering.

Kulturrådet - nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren

Fra 2020 har Kulturrådet rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren, og skal styrke sin innsats på feltet. Dette er ikke et avgrenset prosjekt, men et varig, permanent oppdrag. Målet er å utvikle en nasjonal og langsiktig innsats som skal mobilisere til målrettet handling i kulturinstitusjoner og kulturlivet generelt. 4,4 mill. kroner er øremerket dette arbeidet i 2020.

Romano Kher – Romsk kultur- og ressurscenter

I 2015 beklaget statsministeren den rasistiske ekskluderingspolitikken norske myndigheter førte overfor norske rom før, under og etter andre verdenskrig. Statsministeren lovet samtidig en kollektiv oppreisning. Representanter for rom har lenge hatt et ønske om et kulturhus hvor de kan samles. Romano Kher – Romsk kultur- og ressurscenter, som åpnet i 2018, er et resultat av den kollektive oppreisningen. Dialog med representanter for norske rom har vært viktig i utredningen av Romano Kher. Norske rom skal både delta i og kunne påvirke beslutningsprosesser som angår innhold og drift av senteret. Senteret er et sted hvor rom skaffer seg kunnskap og nye ferdigheter, og hvor romske barn får leke og lære. Romano Kher skal også være et møtested mellom rom og majoritetsbefolkningen. Flere med rombakgrunn arbeider ved senteret. Senteret huser også brobyggertjenesten for rom, som blant annet bistår rom i kontakt med det offentlige, og holder kurs

og foredrag for offentlige etater. Senteret driver også en egen internetbasert TV-kanal, Nevimos Norvego, som produserer innhold på både norsk og romanes.

Ny trossamfunnslov

Den norske kirke og andre tros- og livssynsamfunn mottar tilskudd fra det offentlige som et materielt grunnlag for tros- og livssynsfriheten. Stortinget vedtok i april 2020 ny trossamfunnslov som trer i kraft 1. januar 2021 (Prop. 130L (2018-2019) Lov om tros- og livssynssamfunn, jf. Innst 208 L (2019-2020)). Tilskuddsordningene for Den norske kirke og andre tros- og livssynsamfunn er foreslått videreført og i tråd med føringene i Grunnloven § 16 om å understøtte Den norske kirke som folkekirke, og alle tros- og livssynsamfunn på lik linje.

Informasjon om minoritetsspråk

Språkrådet arbeider for å bevare og fremme minoritetsspråkene kvensk, romanes og romani. Det er et mål i norsk språkpolitikk at vi skal ta vare på disse språkene. En av Språkrådets oppgaver er å bidra til å øke bruken av de nasjonale minoritetsspråkene og styrke deres status.

Ett av mange tiltak for å unngå at en minoritet blir møtt med fordommer og hindringer når de vil bevare og bruke sitt språk i offentligheten, er å informere majoritetssamfunnet om minoritetsspråkenes eksistens og status, og om minoritetenes rett til å bruke sine språk. Språkrådet skriver jevnlig kronikker om disse temaene, både på sine egne nettsider og i media.

Byggeprosjekter

Stortinget vedtok i 2018 å igangsette et prosjekt for nybygg for det sørsamiske museet Saemien Sijte i 2019. Byggeprosjektet er i gjennomføringsfase og forventes å være ferdigstilt i andre halvår 2021. Målsettingen for prosjektet er at Saemien Sijte har funksjonelle lokaler og uteområder slik at museet kan forvalte, formidle, forske på og styrke sørsamisk identitet, språk og kulturarv, være arena og møtested, samt fungere som samisk forsknings- og formidlingsinstitusjon og gi publikum økt kunnskap og forståelse om sørsamisk historie, kultur og tilstedeværelse. Byggeprosjektet har en kostnadsramme på 126,2 mill. kroner (prisnivå juli 2020). Saemien Sijte er mottaksmuseum for sørsamiske gjenstander som tilbakeføres gjennom Bååstede-prosjektet.

Gjennom Bååstede-prosjektet skal rundt 1600 samiske kulturhistoriske gjenstander flyttes fra Norsk Folkemuseum til seks samiske museer. Den samiske kulturarven har en viktig identitetsskapende funksjon i den samiske befolkningen. Gjennom prosjektet vil samisk kulturarv bli tilgjengelig for forskning og formidling i et miljø hvor tradisjonene og kunnskapen som gjenstandene bærer i seg, fortsatt er levende.

Det samiske nasjonalteatret Beaviváš har behov for nye lokaler. Den norske regjeringen har i 2018 besluttet at samlokalisering av det samiske nasjonalteatret Beaviváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole skal ligge til grunn for videre planlegging av nye lokaler for de to virksomhetene i Kautokeino. Sametingets plenum har sluttet seg til samlokalisering. Regjeringen har i 2020 tildelt 6 mill. kroner til forprosjektering av nybygget. Planen er at forprosjektet skal være ferdig i løpet av våren 2021.

Ä'vv Skoltesamisk museum i Neiden åpnet for publikum i juni 2017. Museet inngår som en avdeling i det konsoliderte museet Tana og Varanger museumssiida. Museet mottar driftstilskudd fra Sametinget. Museet ble bygget med investeringstilskudd (42 mill. kroner) fra Kulturdepartementet, men hadde en lengre periode med reklamasjoner og endringer før det endelig kunne åpne for publikum. Museet er mottaksmuseum for østsamiske/skoltesamiske gjenstander som tilbakeføres

gjennom Bååstede-prosjektet. Informasjonen i utstillingene i Ä'vv Skoltesamisk museum er tilgjengelig på skoltesamisk.

Kulturdepartementet ga i 2019-budsjettet et samlet tilsagn på 43 mill. kroner til Vadsø kommune, som har kjøpt det gamle NRK-bygget Lille-Marienlyst i Vadsø. Formålet er at Varanger museum skal disponere bygget slik at det kan fungere som et nasjonalt museum for kvener/norskfinner, og der andre kvenske/norskfinske kulturfunksjoner kan finne sted. Kommunens kvenske språksenter er samlokalisert med museet. Museet er i dag ansvarsmuseum for kvensk/norskfinsk kulturhistorie.

Kulturdepartementet ga i 2019 et tilsagn på 90 mill. kroner til et nybygg ved Glomdalsmuseet i Elverum, som vil løse behovene for fellesmagasin for både Anno museum og Norsk Skogfinsk Museum og bidra til en profesjonalisering av begge museenes samlingsforvaltning og dokumentasjonsarbeid.

Virksomheter under Kulturdepartementet og kulturaktører som mottar statlig støtte

En kartlegging utført av Kulturdepartementet – Utredning om samisk kunst og kultur på arenaer i Norge (2018) – viser at alle virksomheter som ligger under Kulturdepartementet ivaretar samisk kunst og kultur i større eller mindre grad, mens det forekommer i mye mer varierende grad blant øvrige kulturinstitusjoner som mottar statlig støtte. Flere peker likevel på et potensial for økt samarbeid og kompetansedeling mellom samiske og norske kulturaktører og institusjoner.

Museer

Kulturdepartementet bevilger årlig faste driftstilskudd til en rekke museer som har en spesiell rolle i forvaltning og formidling av kulturarven til de nasjonale minoritetene og deres språk.

Skogfinsk kultur

Norsk Skogfinsk Museum er et konsolidert museum og fungerer som knutepunkt for skogfinsk kultur gjennom dokumentasjon og formidling av skogfinnenes særegne historie, kultur og tradisjoner. Museet forvalter samlinger av bygninger, gjenstander og fotomateriale, blant annet Finnetunet, et finnetorp som består av bygninger og gjenstandssamlinger som viser byggeskikk, gårdsmiljø og levekår på 1900-tallet.

Jødisk kultur

Jødisk museum i Oslo og Jødisk museum i Trondheim dokumenterer og formidler kunnskap om jødisk liv og historie i Norge, og har som en del av sitt samfunnsoppdrag å arbeide mot antisemittiske holdninger i samfunnet. Begge museene arbeider blant annet med skoleklasser, og har stor utstillings- og arrangementsaktivitet. Jødisk kulturfestival i Trondheim arrangeres årlig i nært samarbeid med museet. Å videreføre den økte støtten til museene og Jødisk kulturfestival i Trondheim inngår som tiltak i regjeringens handlingsplan mot antisemittisme (2016-2020).

Romanifolket/taternes kultur

Romaniavdelingen ved Glomdalsmuseet/Anno museum har siden 1997 hatt et nasjonalt ansvar for dokumentasjon av romanifolket/taternes kultur og historie. I 2006 åpnet museet en bredt anlagt og helårlig utstilling i museets hovedbygning. I 2015 åpnet museet vandreutstillingen "Latjo drom, den gode reisen – den vanskelige bosettingen". Utstillingen er rettet mot skolen, og tar for seg hvordan romanifolket/taterne på ulike måter har blitt, og fortsatt blir, utsatt for diskriminering.

Haugalandmuseet har i over ti år hatt fokus på romanifolkets kultur og de båtreisende, og har fått innsikt og kompetanse innenfor arbeidet med romanifolkets kulturarv og de vanskelige temaene

knyttet til dette. Museet arbeider med undervisningsopplegg og foredrag til skoleelever om romanifolkets historie.

Kvensk/norskfinsk kultur

Vadsø museum – Ruija kvenmuseum er en avdeling ved Varanger museum. Vadsø museum – Ruija kvenmuseum er ansvarsmuseum for kvensk/norskfinsk historie og kultur, og lokalmuseum for Vadsø-området.

Nord-Troms museum er et mangfoldsmuseum med hovedfokus på forvaltning og formidling av kvensk, norsk og samisk kulturhistorie. *Tørfoss kvengård* er museets hovedanlegg i Nordreisa kommune, og et minne om den kvenske innvandringen til Nord-Norge på 1700- og 1800-tallet. De eldste bevarte bygningene er fra begynnelsen av 1700-tallet, da gården ble etablert.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga i 2019 tilskudd til etablering av tre nye kvenske språksentre i henholdsvis Vadsø, Porsanger og Kvænangen. Disse kommer i tillegg til det allerede etablerte språksenteret i Storfjord og Halti kvenkultursenter i Nordreisa.

Sjøsamisk kultur

Nord-Troms museum forvalter og formidler også *Holmenes sjøsamiske gård* i Kåfjord kommune. Gården er fra 1850 og er et typisk eksempel på hvordan en sjøsamisk gård i Nord-Troms har sett ut.

Mangfoldsnettverket

Nettverket har som formål å styrke arbeidet med minoriteter og kulturelt mangfold i det norske museumslandskapet, gjennom å skape møteplasser, utveksle erfaringer og gjennomføre prosjekter. Mangfoldsnettverket gav i 2018 ut publikasjonen "Et inkluderende museum. Kulturelt mangfold i praksis". Artikkelsamlingen gir en oversikt og analyse av tiltak for inkludering av minoritetsgrupper ved ni ulike museer rundt om i Norge de siste ti årene.

Se for øvrig omtale av Kulturmeldingen under anbefaling 27 og 28.

Kulturrådets arbeid med samisk kultur

Samiske kunstnere og kulturaktører kan søke Norsk kulturråds støtteordninger på lik linje med øvrige aktører i kulturlivet. Kulturrådet jobber også målrettet med kunnskapsutvikling om samisk kunst, kultur og språk gjennom møter, seminarer og tiltak, og gjennom tett dialog med Sametinget der man jobber med hvordan man kan samarbeide for å sammen løfte samisk språk og kultur.

I regi av Kulturrådet er blant annet følgende iverksatt i løpet av rapporteringsperioden:

- I Kulturrådets årskonferanse 2017 "Samisk vrede" ble søkelyset rettet mot samisk kunst og kultur og dens rolle i Norge.
- Mai 2018: Pansamisk kunstnerkonferanse i Inari om blant annet samisk immateriell kulturarv. Kulturrådet hadde innlegg og finansierte deltakelse fra UNESCO-sekretariatet på konferansen.
- Juli 2018: Seminar under Riddu Riđđu-festivalen om skoltesamisk kultur og historie. Innlegg fra Ä'vv Skoltesamisk museum i Neiden og samtale med skoltesamer fra henholdsvis norsk, finsk og russisk side av grensen.
- 2019: Oktober/november: Kulturrådet ledet en sesjon under en konferanse i Finland: Tvangsflytting og fokus på urfolks historie. Deltakere fra Grønland, Norge og Sverige.

- 2019: Tredagers seminar om samisk immateriell kulturarv, med deltakere fra norsk, svensk og finsk side av grensen. Sametingene i alle tre land var representert. Seminaret var et samarbeid mellom Sametinget og Kulturrådet, og ble fasilitert av UNESCO-konsulenter.

Samisk idrett

Det gis årlig tilskudd til samisk idrett (spesielle samiske idrettsgrener) fra Norsk Tippings spillemidler til idrettsformål. Formålet med tilskuddet er å opprettholde og videreutvikle de særegne samiske idrettsaktivitetene som er en del av tradisjonell samisk kultur. I tillegg er det en målsetting at midlene skal bidra til økt omfang av idrett og fysisk aktivitet i befolkningen. Tilskuddet skal primært benyttes til aktiviteter rettet mot barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år). Tilskuddet utbetales til Sametinget som er ansvarlig for en videre fordeling av midlene. I 2020 er det tildelt 1,5 mill. kroner til formålet.

I tillegg har samisk idrett mulighet til å motta tilskudd fra spillemidlene til nødvendig infrastruktur gjennom eksisterende tilskuddsordninger til idrettsanlegg, blant annet kategorien Samiske anlegg. Dette er anlegg for idrett og aktiviteter som er del av samisk kultur, og ikke for ordinære idrettsaktiviteter som utøves i regi av samiske idrettsorganisasjoner. Samisk idrett vil også ha en mulighet til å motta midler gjennom tilskuddsordningen til lokale lag og foreninger.

Kainun institutti – Kvensk institutt

Kulturdepartementet gir tilskudd til Kainun institutti – Kvensk institutt. Dette er et nasjonalt senter for kvensk språk og kultur. Senteret ligger i Børselv i Porsanger kommune. Instituttet ble offisielt åpnet i 2007. Nasjonale oppgaver er å drifte Kväänin kielitinka - Kvensk språkting samt å drive opplysningsarbeid om språk og kultur. Instituttets formål er å utvikle, dokumentere og formidle kunnskap og informasjon om kvensk språk og kultur, og fremme bruken av kvensk språk i samfunnet (se også Norges 7. periodiske rapportering). I 2017, 2018 og 2019 mottok Kainun institutti – Kvensk institutt henholdsvis 5,619, 5,740 og 6,675 mill. kroner fra Kulturdepartementet.

Kulturmiljømeldingen

Regjeringen har lagt fram Meld. St. 16 (2019 – 2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken. Meldingen beskriver Sametingets selvstendige rolle som forvaltningsmyndighet for samiske kulturmiljø i hele Norge. Sametinget har tilsvarende rolle og myndighet i kulturmiljøforvaltningen som fylkeskommunen har for ikke-samiske kulturmiljø i sine respektive fylker. Fra 2020 har Sametinget fått overført utvidet myndighet og oppgaver for samisk kulturmiljø på lik linje med det fylkeskommunene fikk for ikke-samiske kulturminner ved regionreformen. Meldingen viser også til konvensjonen om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-konvensjon nr. 169) og eksempler på hvilke forpliktelser som følger av Norges tilslutning. Meldingen viser videre til rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter og om forhold som konvensjonen forplikter statene å legge til rette for, når det gjelder minoriteters egenart. I meldingen vises det også til at regjeringen vil utarbeide ny kulturmiljølov.

Kulturminner

Fastsetting av fredningsgrensen til 1917

I behandlingen av Prop. 42 L (2017–2018) Endringer i kulturminneloven (fredningsgrensen for samiske kulturminner), sluttet Stortinget seg til forslaget om å endre den automatiske fredningsgrensen for samiske kulturminner. Grensen ble endret fra en flytende 100-årsgrense til fast årtallsgrense ved 1917. Formålet var blant annet å sørge for at tilfanget av fredete kulturminner som

Sametinget har forvaltningsansvaret for ikke omfattet fysiske spor som ikke lenger er en naturlig del av samisk kultur og næringsutøvelse. 1917 er årstallet for det første samemøtet i Trondheim.

Overføring av myndighet og oppgaver på kulturminnefeltet

Som en konsekvens av regionreformen er også Sametinget overført betydelig myndighet fra Riksantikvaren fra 01.01.2020. Sametinget har myndighet tilsvarende regional kulturminnemyndighet i fylkeskommunene, men myndigheten er knyttet til forvaltningen av automatisk fredete, samiske kulturminner og gjelder for hele landet.

Bygningsregistreringsprosjektet 2011-2019

I 2011 startet et prosjekt med formål å registrere alle automatisk fredete, samiske bygninger. Dette gjelder alle bygninger oppført før 1917. Prosjektet var et samarbeid mellom Klima- og miljødepartementet, Riksantikvaren og Sametinget. Prosjektet ble formelt ferdigstilt i 2017, og etterarbeidet ble fullført i 2019. Registratorene har arbeidet seg fra innlandet i sør, til Troms og Finnmark i nord. Antallet automatisk fredete bygninger er nå 885. Det antas at det totale antallet automatisk fredete, samiske bygninger vil ende mellom 900 og 1000. Bygningene er registrert i den nasjonale kulturminnebasen Askeladden. Registeret vil være et viktig verktøy for videre forvaltning av bygningene.

Andre tiltak som er gjennomført i 5-årsperioden 2015-2020 som har betydning for samisk kulturarv

Sametinget har mottatt totalt 2 mill. kroner i statlig tilskudd i perioden 2015-2020 (statsbudsjettet kap. 1429 post 70) gjennom Riksantikvarens bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminner og kulturmiljø – BARK, til formidling, skjøtsel og tilrettelegging av automatisk fredete samiske kulturminner. Prosjektene omfatter skilting og ulike informasjonstiltak, kulturstier og andre tiltak og fasiliteter som skal gjøre kulturminnene bedre tilgjengelige for publikum. Universell utforming inngår så langt det er mulig. I programmet prioriteres formidlingsprosjekter som kulturelt og geografisk viser bredden av samisk kulturarv og historie, og som gjennom informasjonstiltak også søker å ivareta helheten innenfor de samiske språkene. De statlige tilskuddene utløser samtidig minst 50 prosent egenandel fra Sametinget og andre partnere til slike formål.

Sametinget har videre i samarbeid med Finnmark fylkeskommune og Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet/Tromsø museum, utarbeidet et forslag til et område i Varanger, kalt Varjjat Siida - et arktisk kulturlandskap, for innskriving på verdensarvlisten. Området omfatter flere arkeologiske lokaliteter, blant annet Mortensnes/Ceavccageađge, som viser spor etter bosetting, fangst, religionsutøvelse mv., fra steinalder til middelalder. Det ble i 2019 gjennomført befarings med eksperter fra ICOMOS som grunnlag for å gi Norge råd om Varjjat Siida som et mulig verdensarvområde. Etter en eventuell anbefaling fra Riksantikvaren vil Klima- og miljødepartementet avgjøre om Varjjat Siida skal oppføres på den tentative listen over områder som Norge akter å nominere som verdensarv.

I Riksantikvarens arbeid med å etablere et landsomfattende register for kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA), skal landskap med kulturhistorie knyttet til samene og de nasjonale minoritetene ivaretas. KULA er et verktøy for kommuner og relevante sektorer slik at de kan ivareta viktige landskapsverdier i sin planlegging. Kulturhistorie knyttet til samene og de nasjonale minoritetene er ivaretatt i prosjektet gjennom kriterier for utvalg av landskap, og at Sametinget, i samarbeid med fylkeskommunen, utarbeider forslag til områder i de aktuelle fylkene. Rapporten for Troms ble ferdigstilt i 2018 og omfatter flere landskap som representerer samisk kulturhistorie og kvensk kulturhistorie.

I den tverrfaglige fellessatsingen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, som Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet står bak, samarbeider Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet tett med fylkesmenn, fylkeskommuner, kommuner og grunneiere om forvaltning av jordbrukslandskap med store verdier knyttet til natur- og kulturarv. I denne satsingen ivaretas også jordbrukslandskap med samisk og skogfinsk natur- og kulturarv, gjennom tilrettelegging og tilskudd til drift, skjøtsel og investeringer.

Fredninger som omfatter kulturminner knyttet til de nasjonale minoritetene

Klima- og miljødepartementet har gitt Riksantikvaren i oppdrag å sikre en representativ fredningsliste innen 2020. Fredningslisten er en del av Riksantikvarens arbeid med å følge opp fredningsstrategien fra 2015 for kulturminneforvaltningen. Oppdraget viser tilbake til St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner, der det står at den geografiske, sosiale, etniske, næringsmessige og tidsmessige bredden i de varige vernete kulturminnene og kulturmiljøene skal bli bedre, og et representativt utvalg skal være fredet innen 2020. Dette gjentas i St.meld. nr. 35 (2012-2013) Framtid med fotfeste.

Stortingsmeldingen var utgangspunktet for arbeidet med Riksantikvarens Fredningsstrategi mot 2020. Dette arbeidet avdekket blant annet at kulturminner knyttet til de nasjonale minoritetene var sterkt underrepresentert.

I fredningsstrategien har Riksantikvaren forpliktet seg til å følge opp de nasjonale målene ved å prioritere arbeidet med fredning av nasjonale minoriteters kulturminner fram mot 2020. Fraværet av kulturminner knyttet til de nasjonale minoritetene i porteføljen over fredete kulturminner i Norge har vært utgangspunktet for Minoritetsprosjektet, som skal føre til at den manglende representativiteten når det gjelder denne kategorien kulturminner på fredningslisten blir rettet opp, og at dette som en viktig del av vår historie får sin rettmessige plass.

Minoritetsprosjektet organiseres med bred involvering av minoritetsgruppene, som selv spiller inn historier, perspektiver og prioriteringer og utvelgelse av objekter som ønskes å tas vare på. Minoritetsgruppene representeres ved organisasjonene. Det er også etablert samarbeid med regional kulturminneforvaltning, museumssektoren og lokalsamfunn. Det er etablert en arbeidsplan med fokus på én og én minoritetsgruppe.

Lengst er man kommet med den skogfinske minoriteten, hvor arbeidet avsluttes fra Riksantikvarens side i løpet av 2020. Arbeidet med den kvenske/norskfinske minoriteten er også kommet langt, og oppstart av jødiske kulturminner starter i 2020. Framdriften med arbeidet for de påfølgende minoritetsgruppene etableres etter dette, og bygger på viktige erfaringer fra de første delprosjektene.

Fredninger

De første fredningsvedtakene for kulturminner etter de nasjonale minoritetene kom i 2019:

- Abborhøgda (skogfinsk kulturminne)
- Orala (skogfinsk kulturminne)
- Gammelskolen i Sappen (kvensk kulturminne)
- Tørfoss kvengård (kvensk kulturminne)

Grunnstøtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner

Grunnstøtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner bevilges over Barne- og familiedepartementets budsjett og fordeles av Fordelingsutvalget etter Forskrift om tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner. Forskriften har en egen bestemmelse (§14) som legger til rette for at mindre organisasjoner som av særlige grunner, fortrinnsvis sitt rekrutteringsgrunnlag, ikke oppfyller de ordinære kravene, også kan få tilskudd. Dette kan være av særlig interesse for organisasjoner med nasjonale minoriteter og samiske barne- og ungdomsorganisasjoner.

36. Myndighetene bør sørge for at eksisterende støtte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå til kulturaktiviteter for personer som tilhører nasjonale minoriteter, administreres på en slik måte at minoritetsinstitusjoner og prosjekter blir bærekraftige. Alle beslutninger på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå bør tas i nært samråd med minoritetsrepresentanter, slik at de tar hensyn til deres prioriteringer, for eksempel museumsprosjektet som skogfinnene har foreslått.

Kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur

Troms og Finnmark fylkeskommune forvalter tilskuddsmidler over statsbudsjettet til kvensk språk og kultur. Det er satt av 10,5 mill. kroner på tilskuddsposten for 2020. Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til revitalisering av kvensk språk og å fremme kvensk/norskfinsk kultur. Søknader som gjelder kvenske språktiltak og tiltak for barn og unge, blir prioritert over denne tilskuddsposten.

Tilskuddsordninger

Kulturrådet forvalter fra 2019 tre tilskuddsordninger. Tilskuddsordningene har tidligere ligget under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. De tre tilskuddsordningene og deres formål er:

1. Prosjekttilskudd nasjonale minoriteter

Formålet med ordningen er bidra til å styrke nasjonale minoriteters språk, kultur og identitet. Det er et særlig mål å styrke språk og identitet hos barn og unge.

2. Driftstilskudd til organisasjoner for nasjonale minoriteter

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke nasjonale minoriteters kultur, språk og egenorganisering. Det er et mål at nasjonale minoriteters egne organisasjoner kan fremme sine interesser overfor ulike myndigheter.

3. Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne

Formålet med ordningen er bidra til å bevare, utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie.

Romanifolket/taterne skal være involvert i arbeidet med tilskuddsordningen.

Tilskuddsordningen til kvensk språk og kultur forvaltes fra 2020 av Troms og Finnmark fylkeskommune. Formålet med ordningen er å bidra til revitalisering av kvensk språk og til å fremme kvensk/norskfinsk kultur, spesielt å fremme kvensk språk og kvensk/norskfinsk identitet hos barn og unge.

Språkrådet

Språkrådets aktive arbeid med minoritetsspråk foregår i samarbeid med minoritetene selv, ofte med Språkrådet kun i en veiledende rolle. Språkrådet deltar som veileder/observatør på møter blant romani-/taterforeninger som skal lede hen mot revitalisering og standardisering av romani. Språkrådet har en tilsvarende rolle i møte med Romano Kher om standardisering av romanes.

Arbeidet med kvenske stedsnavn blir alltid basert på data som er samlet inn fra kvensktalende informanter, som husker hva som var de tradisjonelt brukte kvenske stedsnavnene.

Sametinget

Midler til samisk kultur og språk gis over statsbudsjettet i form av et rammetilskudd som forvaltes av Sametinget. Budsjetttrammen gir Sametinget handlingsrom til selv å prioritere økonomiske virkemidler mellom ulike tiltak.

41. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å umiddelbart, på en tilstrekkelig måte og i nært samråd med minoritetsrepresentanter, behandle problemene som er identifisert i utvalgets tater/romaniutvalgets rapport. For dette formålet bør myndighetene gjennomføre effektive tiltak for å gjenoppbygge tillit, blant annet ved å øke bevisstheten om anerkjennelse av det offentliges ansvar, å utvide kunnskap om denne minoriteten og oppmuntre til dialog innenfor samfunnet, med myndighetene og med storsamfunnet.

42. Komiteen oppfordrer også myndighetene til å anerkjenne virkninger, overført mellom generasjoner, av tidligere tiders traumatiserende politikk når det gjelder assimilering, og til å forbedre forståelsen av diskriminerende mønstre som fortsatt påvirker taterne/romanifolket. Taternes/romanifolkets tilgang til eksisterende oppreisningsmekanismer som for eksempel Likestillings- og diskrimineringsombudet, og smidig forvaltning av Romanifolkets/taternes kulturfond som et middel til å fremme minoritetskulturen og språket, bør forbedres.

Stortingsmelding om nasjonale minoriteter

Regjeringen arbeider med en stortingsmelding om politikken for nasjonale minoriteter, som etter planen skal legges fram innen utgangen av 2020. Meldingen skal blant annet beskrive utviklingen av politikken på området de siste 20 årene og videre hvordan regjeringen kan bidra til å styrke de nasjonale minoritetenes språk, kultur og situasjon i det norske samfunnet i tiden framover.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har underveis i meldingsarbeidet møter med de nasjonale minoritetene, herunder også egne møter med unge representanter for de nasjonale minoritetene, for å få innspill til stortingsmeldingen.

For å få et blikk utenfra på hvordan virkemidlene på politikkområdet fungerer, valgte Kommunal- og moderniseringsdepartementet å innhente en ekstern gjennomgang, som en del av forberedelsene til arbeidet med en ny stortingsmelding. Departementet tildelte oppdraget til Telemarksforskning. Rapporten som forelå i mars 2020 har dessverre flere metodiske og teoretiske svakheter, spesielt i omtale og analyse av politikk og forvaltning. Rapporten viser imidlertid til at en del miljøer blant de nasjonale minoritetene er sterkt kritiske til departementets forvaltning og arbeid for øvrig, og at disse miljøene har lav tillit både til departementet, og til offentlige myndigheter mer generelt.

Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne

Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne forvaltes fra 2019 som en tilskuddsordning hos Kulturrådet.

Ifølge forskriften for tilskuddsordningen for *Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne* er det Kulturrådets fagadministrasjon som skal fatte vedtak i enkeltsøknader om tilskudd. Forskriften er tilsvarende tydelig på at romanifolket/taterne skal sikres involvering i arbeidet.

Kulturrådet arbeider med å sikre involvering på flere måter:

- a. Arbeidet med å opprette en faggruppe er nå i slutfasen. Gruppen er opprettet for ett år for at praksis skal kunne justeres i dialog med representanter for romanifolket/taterne.

- b. Kulturrådet har i 2020 hatt dialog med organisasjoner som mottar driftsstøtte, deriblant to organisasjoner fra romanifolket/taterne. Dialogen vil bli videreført framover.
- c. Kulturrådet har regelmessig kontakt med søkere, tilskuddsmottakere og andre aktører, og gir informasjon og veiledning om tilskuddsordningene.

Kulturrådet utvikler og iverksetter tiltak for å fremme reell og effektiv deltakelse. Det er for tidlig å evaluere om tiltakene oppfyller føringene som følger av rammekonvensjonen i tilstrekkelig grad.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet fikk fra og med 1. januar 2018 en ny og endret organisering. Håndhevingsapparatet var før dette organisert som et to-instanssystem. Ombudet behandlet klagesaker i første instans, og ga ikke-bindende uttalelser om hvorvidt det hadde skjedd diskriminering. Ombudets uttalelser kunne bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda som fattet bindende vedtak. Endringene innebar i hovedsak at lovhåndheveroppgavene ble skilt ut fra ombudets oppgaveportefølje, og at alle klagesakene skal håndheves av en ny nemnd - Diskrimineringsnemnda - i én instans. Likestillings- og diskrimineringsombudet har derfor ingen myndighet til å tilkjenne oppreisning.

Hvis det reises sak for Diskrimineringsnemnda og denne kommer til at det har funnet sted diskriminering, kan nemnda tilkjenne oppreisning i saker innenfor arbeidslivet.

Diskrimineringsnemnda har informasjon på nordsamisk på sine nettsider.

Språkrådet

Språkrådet publiserer jevnlig informasjonsartikler og kronikker om minoritetsspråkene og minoritetens rett til å bruke dem, deriblant om romani og romanes.

Se for øvrig omtale under artikkel 12 om arbeidet med nye læreplaner.

46. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å gjøre en innsats for å sikre at den kulturelle identiteten til rom opprettholdes og utvikles ved å legge til rette for deres reisende livsstil, for eksempel med hensyn til adgang til campingplasser.

Likestillings- og diskrimineringsloven forbyr diskriminering på grunn av etnisk eller nasjonal opprinnelse. Romanifolk/tatere og rom er beskyttet av loven. Dersom noen blir nektet adgang til en campingplass fordi eieren mener han/hun har dårlige erfaringer med rom generelt, er dette diskriminering. Slik forskjellsbehandling er ikke lovlig.

Det fremgår også av straffeloven at det er forbudt for næringsdrivende å nekte personer, varer eller tjenester på grunn av deres nasjonale eller etniske opprinnelse. Straffeloven håndheves av politiet.

Det sivilrettslige vernet finner vi i likestillings- og diskrimineringsloven. Likestillings- og diskrimineringsombudet har laget et skriv som presiserer hvilke lover og regler som gjelder:

<https://ldo.no/en/diskriminert/nyheter-og-fag/News/Featured-news/Diskriminering-pa-campingplasser/>

47. Når det gjelder romske barn, bør myndighetene øke innsatsen for å sikre at det – når det er mulig – blir etablert alternative tiltak i stedet for å plassere barn utenfor hjemmet, at familiene får tilstrekkelig støtte i prosessen, og at plassering utenfor hjemmet fortsatt skal være siste utvei. Når et barn blir plassert i fosterfamilie, bør myndighetene ha som mål å i størst mulig grad bevare barnets

familiebånd og kulturelle identitet, blant annet gjennom rekruttering av fosterfamilier som tilhører respektive minoritet. Avslutningsvis bør det fremmes en bred forståelse av romsk kultur i barnevernstjenesten.

Vi viser til omtale av barnevernsloven under Del II om tiltak for å følge opp hovedfunn.

Artikkel 6

1. *Partene skal fremme en ånd av toleranse og tverrkulturell dialog og treffe effektive tiltak for å fremme gjensidig respekt og forståelse og samarbeid mellom alle personer som bor på deres territorium, uansett disse personers etniske, kulturelle, språklige eller religiøse identitet, særlig på områdene utdanning, kultur og media.*
2. *Partene forplikter seg til å treffe egnede tiltak for å beskytte personer som kan utsettes for diskriminerende, fiendtlige eller voldelige handlinger, eller trusler om dette, som følge av deres etniske, kulturelle, språklige eller religiøse identitet.*

Tros- og livssynsdialog

Tros- og livssynsmessig mangfold kan innebære verdimeslige konflikter eller spenninger. Tros- og livssynsdialog er et viktig verktøy for å kunne leve med uenighet eller dempe eller forhindre konflikt tros- og livssynssamfunnene imellom, men også i samfunnet generelt. Det er et særtrekk ved den norske tros- og livssynsdialogen at den omfatter både religioner og sekulære livssyn. Over Barne- og familiedepartementets budsjett gis det driftstilskudd til Norges Kristne Råd (NKR) og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) som dialog- og paraplyorganisasjoner på tros- og livssynsfeltet. Driftsstøtten knytter seg særlig til de oppgavene organisasjonene har som brobyggere overfor ulike tros- og livssynssamfunn, andre organisasjoner på tros- og livssynsfeltet, sivilsamfunnet og det offentlige, samt at organisasjonene er dialogpartnere for myndighetene i spørsmål vedrørende tro og livssyn.

Informasjons- og sikkerhetstiltak

Det Mosaiske Trossamfund i Oslo får midler over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett til sikkerhetstiltak ved synagogen. Jødisk museum i Trondheim har de siste årene fått midler til informasjons- og sikkerhetstiltak over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Synagogen i Trondheim holder til i samme bygg som museet. Eventuelle øvrige sikkerhetstiltak rundt jødiske institusjoner, ivaretas av politiet og politiets sikkerhetstjeneste, i kontakt med de jødiske samfunnene i Oslo og Trondheim.

Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Regjeringen la i desember 2019 fram Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020-2023). Handlingsplanen viser til at rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion rammer mange ulike grupper i det norske samfunnet. Handlingsplanen inneholder totalt femti tiltak innenfor mange ulike områder i samfunnet: kunnskap og forskning, møteplasser, debatt og demokrati, barn, unge og utdanning, arbeid, bolig, straffesaksjeden, offentlige tjenester og internasjonal innsats. Styrket dialog mellom ulike grupper er en viktig målsetting for planen. Som et tiltak i planen vil det blant annet utvikles ny kunnskap om rasisme og diskriminering rettet mot ulike grupper, inkludert samer og nasjonale minoriteter. Det er opprettet en egen referansegruppe for arbeidet med planen. Denne vil bidra med innspill også til oppfølgingen av planen. Representanter for samer og nasjonale minoriteter deltar i referansegruppen.

NRKs forpliktelser overfor nasjonale minoriteter

Forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter omfatter et krav om at NRK skal tilby programmer for disse gruppene. Videre skal NRK formidle kunnskap om ulike minoritetsgrupper og om mangfoldet i det norske samfunnet. I allmennkringkastingsrapporten (siste fra 2018) konkluderer Medietilsynet med at NRK oppfyller kravet om å ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter.

Kulturrådet

Fra og med 2019 forvalter Kulturrådet tre tilskuddsordninger til nasjonale minoriteter. En av tilskuddsordningene er "Den kollektive oppreisningen til romanifolket/tatere". Kulturrådet ønsker å sikre en effektiv og reell deltakelse og er i gang med prosesser for å sikre involvering av romanifolket/taterne i arbeid som omfatter dem. Det vil sette Kulturrådet i stand til å kunne ta bedre beslutninger om hvilke tiltak som skal få støtte, og kan bidra til å fremme god samhandling mellom ulike aktører.

I 2019 har Kulturrådet hatt flere møtepunkter med organisasjoner/aktører fra nasjonale minoriteter. Fra 2020 har Kulturrådet som mål å ha årlige møter med alle organisasjonene som mottar driftstilskudd.

Det vises for øvrig til tidligere omtale av likestillings- og diskrimineringsloven under artikkel 4 og Romano Kher under artikkel 5 over.

53. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å sikre umiddelbar gjennomføring av de tiltakene som er utviklet for å motvirke hatefulle ytringer, og å fremme toleranse og interkulturell dialog. Det gjelder særlig strategien for å forebygge og bekjempe hatefulle ytringer, og å fortsette å på det sterkeste fordømme nedsettende og intolerant språk i den offentlige diskursen. Tillitsbyggende tiltak mellom personer som tilhører nasjonale minoriteter og institusjonene og storsamfunnet, inkludert spredning av kunnskap og bevissthet om nasjonale minoriteter, bør være en integrert del av strategien.

Vi viser til omtale under pkt. 46 over.

Strategi mot hatefulle ytringer

Regjeringen lanserte i 2016 Strategi mot hatefulle ytringer (2016-2020). Strategien inneholder følgende innsatsområder: Møteplasser, Barn og unge, Rettssystemet, Arbeidslivet, Mediesektoren og Kunnskap og forskning. Strategien vil eksternevalueres i 2020. Strategien har blant annet som målsetting å skape arenaer for dialog, toleranse og bevissthet om konsekvensene av hatefulle ytringer gjennom å gjennomføre konferanser og dialogmøter om hatefulle ytringer og gjennom støtten til Stopp hatprat-kampanjen. Stopp hatprat-kampanjen er en del av den europeiske No Hate Speech Movement som ble startet av Europarådets ungdomsavdeling i 2013. Regjeringen styrker nå støtten til kampanjen ytterligere.

Strategien mot hatefulle ytringer er et nybrottsarbeid som også har lagt til rette for ny forskning om hatefulle ytringer. Strategien vil evalueres av Oslo Metropolitan University (Oslo Met)/By- og regionforskningsinstituttet NIBR i 2020.

Ny ytringsfrihetskommisjon

Regjeringen har vedtatt mandatet for en ny ytringsfrihetskommisjon. Kommisjonen skal foreta en helhetlig gjennomgang av ytringsfrihetens stilling i Norge, herunder vurdere tiltak som motvirker spredning av hatefulle og andre ulovlige ytringer i sosiale medier.

Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme

Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme (Dembra) er et offentlig finansiert program som støtter skoler og lærerutdanninger i arbeidet med forebygging av gruppefiendtlighet og udemokratiske holdninger: fordommer, rasisme, antisemittisme, muslimfiendtlighet, hatprat og ekstremisme. I 2018 startet Dembra for lærerutdanning (Dembra LU), som er et samarbeid med seks lærerutdanningsinstitusjoner for å utvikle læringsressurser rettet mot lærerutdanningene og lærere i skolen. Dette er et ledd i oppfølging av regjeringens handlingsplan mot antisemittisme (2016–2020) og tilgrensende handlingsplaner og strategier. I tråd med fagfornyelsen får skolene gjennom Dembra innspill til hvordan de kan implementere arbeidet med verdier som menneskeverd og mangfold og tverrfaglige temaer.

Satsingen Dembra LU videreføres i to år fra 2020 med fem nye lærerutdanningsinstitusjoner. Høsten 2019 ble nettsidene for Dembra LU lansert. Dembra, som hittil har vært begrenset til ungdomsskoletrinnet og videregående skole, vil fra 2020 også omfatte grunnskolens barnetrinn. I tillegg til de øvrige freds- og menneskerettighetssentrene i landet, kommer Narvik fredssenter med i arbeidet med Dembra fra 2020. Dembra-ressursene skal oversettes til nordsamisk.

Dembra-ressursene er å finne på dembra.no. Undervisningsmateriell og faktastoff om temaer som "gruppefiendtlighetens mekanismer", "rasisme og andre former for gruppefiendtlighet", "radikalisering og voldelig ekstremisme", "identitet, mangfold og tilhørighet" og "demokrati, medborgerskap og kritisk tenkning", er her åpent og fritt tilgjengelig til bruk i alle skoler og lærerutdanningsinstitusjoner.

Ytterligere anbefalinger til Norge fra ministerkomiteen, Resolusjon vedtatt 2. mai 2018

- fortsette arbeidet med å bekjempe hatefulle ytringer og å fremme toleranse og interkulturell dialog ved effektiv gjennomføring av den kommende strategien for å forebygge og bekjempe hatefulle ytringer, rette strategien mot å bygge tillit mellom nasjonale minoriteter og institusjoner og storsamfunnet, og fortsette å fordømme nedsettende og intolerant språk i offentlig diskurs på det sterkeste; prioritere gjennomføring av tiltak mot hatkriminalitet for å sikre mer effektiv registrering, etterforskning og påtale av påstått hatkriminalitet mot personer som tilhører nasjonale minoriteter; intensivere innsatsen for å øke allmennhetens tillit til politiet;

57. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å sørge for at de tiltakene som er planlagt når det gjelder hatkriminalitet, gjennomføres på en effektiv måte for å sikre at hatkriminalitet mot personer som tilhører nasjonale minoriteter, registreres og etterforskes mer effektivt av politiet, og at angivelige gjerningspersoner blir behørig tiltalt.

58. Myndighetene bør intensivere innsatsen for å øke den allmenne tilliten til politiet både ved å i nært samråd med minoritetene forbedre politimyndighetenes kunnskap om dem, særlig om taterne/romanifolket og rom, og ved å straffe diskriminerende holdninger. Myndighetene bør treffe hensiktsmessige skritt for å øke bevisstheten om de tilgjengelige rettsmidlene, og bygge opp tillit blant personer som tilhører nasjonale minoriteter angående effektiviteten av slike rettsmidler.

Strategi mot hatefulle ytringer, handlingsplan mot antisemittisme og handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Regjeringen la i 2016 fram Strategi mot hatefulle ytringer (2016–2020) og Handlingsplan mot antisemittisme (2016–2020). Begge dokumentene inneholder tiltak for god etterforskningskvalitet i

saker om hatkriminalitet i alle landets politidistrikter. Innenfor dette arbeidet har politiet utviklet en egen veileder om hvordan straffeloven kommer til anvendelse og om hvordan denne type saker skal registreres i politiets arbeidsregistre. Gode registreringsrutiner bidrar til bedre kvalitet på de etterfølgende etterforskningskrittene. Nøyaktig registrering gir samtidig lavere mørketall, bedre datafangst og bidrar til intern kvalitetssikring av statistikken for hatkriminalitet.

I tråd med handlingsplanen mot antisemittisme har politiet implementert en egen funksjon for registrering av hatkriminalitet med antisemittisk motiv. Regjeringens handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023) har også egne tiltak for god kompetanse om hatkriminalitet i politiet.

Felles for alle tiltakene er regjeringens mål om at hatefulle ytringer og hatkriminalitet prioriteres i alle politidistrikter og å øke tilliten til at politiet etterforsker denne type kriminalitet på linje med annen alvorlig integritetskrenkende kriminalitet. På denne måten vil flere velge å anmelde forholdet og tilfeller av skjult kriminalitet vil minske.

Oversikt over hatmotivert kriminalitet

I 2019 ble det anmeldt 761 tilfeller av hatmotivert kriminalitet, en økning på 22 prosent fra året før og hele 119 prosent i en femårsperiode. I 2019 ble det påtaleavgjort 744 saker hvor et hatmotiv var registrert. Antallet påtaleavgjørelser er mer enn doblet siden 2015. Oppklaringsprosenten har i hele perioden vært på mellom 46 og 49 prosent. Det var i 2019 i alt 75 rettskraftige reaksjoner for brudd på straffeloven §§ 185 (hatefulle ytringer) og 186 (diskriminering). Av disse var 15 forelegg, 8 påtaleunndatelse, 8 overføring til konfliktråd og 44 dommer. I tillegg var det avsagt 6 dommer på frifinnelse.

Den norske straffeloven

Straffeloven 2005, som erstattet straffeloven 1902, trådte i kraft 1. oktober 2015. Straffeloven 2005 viderefører det strafferettslige diskrimineringsvernet, med enkelte innskjerpelser. Diskriminerende og hatefulle ytringer rammes av straffeloven § 185. Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av nærmere bestemte egenskaper, slik som hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse eller religion eller livssyn. I tillegg vil enkelte former for forskjellsbehandling på grunn av slike forhold kunne straffes som diskriminering etter straffeloven § 186. Ved avgjørelsen av om visse straffbare handlinger skal anses som grove, skal det videre legges særlig vekt på at handlingene er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse eller religion eller livssyn, se straffeloven §§ 264 (grove trusler), 272 (grov kroppskrenkelse), 274 (grov kroppsskade) og 352 (grovt skadeverk). Etter straffeloven § 77, som gjelder i alle straffesaker, er det i tillegg en skjerpene omstendighet ved straffutmålingen at lovbruddet har sin bakgrunn i forhold som nevnt, eller andre forhold som støtter an mot grupper med et særskilt behov for vern.

Riksadvokaten, Politidirektoratet og Politihøgskolen

Riksadvokaten har gjennom flere år løftet fram hatkriminalitet som en av de sakstypene som skal ha prioritet i alle landets politidistrikt, på linje med annen alvorlig kriminalitet. Gjennom en omfattende reform av politiet legges det til rette for å samle ressurser og skape sterkere fagmiljøer i politidistriktene. Samtidig styrkes rutine for riktig prioritering og kvalitetssikring av straffesaker ved anmeldelse. Politidirektoratet har utarbeidet en veileder for politidistriktene, slik at straffeskjerpene momenter kan legges til grunn slik loven forutsetter for hatkriminalitet. Samtidig vil Politidirektoratet vurdere hvordan et nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet kan bygges

opp for å være til støtte for alle politidistrikt. Politihøgskolen har et eget videreutdanningstilbud om forebygging og etterforskning av hatkriminalitet.

Artikkel 7

Partene skal sikre respekt for den rett enhver person som tilhører en nasjonal minoritet har til fritt til å delta i fredelige forsamlinger, frihet til forening med andre, ytringsfrihet samt tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet.

Retten til å delta i fredelige forsamlinger, frihet til forening med andre, ytringsfrihet og tankefrihet og religionsfrihet er vernet av Grunnloven (§§ 16, 100, 101). Rettighetene gjelder generelt, uavhengig av tilhørighet til en nasjonal minoritet. Tanke- og samvittighetsfrihet er ikke uttrykkelig nevnt i Grunnloven, men Stortinget forutsatte i forbindelse med vedtakelsen av det nye kapittel E om menneskerettigheter at tanke- og samvittighetsfriheten var godt vernet gjennom retten til religionsfrihet i § 16. I tillegg er den europeiske menneskerettskonvensjon og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, som begge beskytter alle rettighetene som nevnes i artikkel 7, inkorporert i menneskerettsloven. Bestemmelsene i konvensjoner som er inkorporert i menneskerettsloven, går ved motstrid foran bestemmelser i annen lovgivning.

Det vises for øvrig til omtale av at regjeringen har nedsatt en ny ytringsfrihetskommisjon under artikkel 6.

Artikkel 8

Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning og til å opprette religiøse institusjoner, organisasjoner og foreninger.

Disse rettighetene er beskyttet av retten til religionsfrihet etter Grunnloven § 16.

Artikkel 9

- 1. Partene forplikter seg til å anerkjenne at retten til ytringsfrihet for enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, omfatter frihet til å ha meninger og å motta og meddele opplysninger og idéer på minoritetsspråket, uten inngrep av offentlige myndigheter og uten hensyn til grenser. Partene skal innenfor rammen av sitt rettssystem sikre at personer som tilhører en nasjonal minoritet, ikke blir utsatt for diskriminering i sin adgang til mediene.*
- 2. Paragraf 1 skal ikke hindre Parter fra å kreve lisensiering av radio- og fjernsynskringkasting eller kinoforetak, uten diskriminering og basert på objektive kriterier.*
- 3. Partene skal ikke hindre personer som tilhører nasjonale minoriteter, i å skape og bruke trykte medier. Innenfor de rettslige rammer for radio- og fjernsynskringkasting, skal de så langt som mulig og under hensyn til bestemmelsene i avsnitt 1, sikre at personer som tilhører nasjonale minoriteter, gis mulighet til å skape og bruke sine egne medier.*
- 4. Innenfor rammen av sitt rettssystem skal Partene treffe egnede tiltak for å lette adgang til mediene for personer som tilhører nasjonale minoriteter og for å fremme toleranse og gi mulighet for kulturelt mangfold.*

Støtteordning til samiske aviser og samiskspråklige avissider

Medietilsynet forvalter en statlig støtteordning for samiske aviser og samiskspråklige avissider. Ordningen skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdannelse og språkutvikling i det samiske samfunnet, og er regulert i egen forskrift. Samlet fordelte Medietilsynet nesten 34 mill. kroner til samiske aviser i 2019.

Regjeringen har foreslått å gjøre ordningen plattformnøytral, noe som kan gi bedre distribusjon, mer samisk innhold, flere aktører og økt mediemangfold også for sør- og lulesamisk. Det tas sikte på å sende forslaget på høring i løpet av våren 2021. Vi viser for øvrig til omtale av plattformnøytral tilskuddsordning for samiske aviser under rapporteringen på minoritetsspråkpakten artikkel 11.1.ei om nordsamisk.

Kvensk avis

Kulturdepartementet gir tilskudd til Ruijan Kaiku som er en "nyhetsavis for kvener, norskfinner og finlendere i Norge", grunnlagt i 1995.⁴ Ruijan Kaiku utgis både som papir- og nettavis og er en trespråklig avis som primært skriver på norsk, kvensk og finsk, men også på meänkieli og svensk. Avisen har abonnenter både i Norge, Sverige og Finland. I 2017, 2018 og 2019 mottok Ruijan Kaiku henholdsvis 1,176, 1,200 og 1,230 mill. kroner fra Kulturdepartementet. I tillegg mottok avisen i samme periode henholdsvis 750 000 kroner, 800 000 kroner og 805 000 kroner fra tilskuddsordningen til kvensk språk og kultur, som ble forvaltet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet til 2019.

Tilskudd til digitalisering av lokalradio

Guovdageainnu Lagasradio (Radio GLR) og Radio DSF er lokalradioer med sendinger på både norsk og nordsamisk som mottar tilskudd gjennom støtteordningen "Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier". I 2019 mottok de investeringstilskudd til digitalisering av lokalradio, prosjektmidler til lokale programproduksjoner, driftstilskudd til lokalradioer for etniske- og språklige minoritetsgrupper, og tilskudd til enkeltstående kompetansehevende tiltak.

Tilskuddsmidlene gitt gjennom ordningen utgjorde totalt nesten 20 mill. kroner i 2019.

NRK og NRK Sápmi

Med virkning fra 2018 ble det presisert i ny vedtektsbestemmelse at NRK skal bidra til å styrke de samiske språkene og samisk identitet og kultur. Bestemmelsen tydeliggjør at NRK skal tilby innhold på alle de tre samiske språkene. NRK viser til at virksomheten tilbyr et daglig medietilbud til den samiske befolkningen og bidrar til å synliggjøre det samiske samfunnet og kulturen for alle i Norge.

NRK Sápmi har en tredelt strategi: mer flerspråklig innhold, mer innhold mot yngre målgrupper og større saker og historier som i større grad angår alle samer og befolkningen ellers. I tillegg til tradisjonell TV har NRK økt satsingen på digitalt innhold på nett-TV, Facebook og Instagram for å nå ut til unge samer. I 2018 har NRK Sápmi styrket nyhets- og aktualitetstilbudet på nett og mobil med løpende nyheter og økt oppmerksomhet mot nasjonale samiske saker som har relevans langt utover lokalsamfunnet de har utgangspunkt i.

Grunnloven § 100 verner de aspekter ved ytringsfriheten som er nevnt i artikkel 9 nr. 1 første punktum.

---

⁴ <https://www.ruijan-kaiku.no/omruijankaiku/>

63. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å iverksette tiltak for å øke tilstedeværelsen av TV- og radiosendinger på kvensk språk betydelig, samt å sikre støtte til alle minoriteter for å øke tilstedeværelsen deres i kringkasting, trykte medier og nettmedier. Myndighetene bør også sørge for at nasjonale minoritetsprogrammer alminneliggjøres for å utvide kunnskapen og bevisstheten om nasjonale minoriteter blant allmennheten.

64. Den oppfordrer også myndighetene til å øke bevisstheten blant personer som tilhører nasjonale minoriteter om PFU-klageprosedyren, og å oppmuntre ulike medier til å ansette flere personer som tilhører nasjonale minoriteter.

Ruija radio

Avisen Ruijan Kaiku har startet radiosendinger og podcast på kvensk – Ruija radio. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gitt tilskudd til etableringen. I 2020 ga Medietilsynet 25 000 kroner til drift av Ruija radio.

NRKs forpliktelser overfor nasjonale minoriteter

Forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter omfatter et krav om at NRK skal tilby program for disse gruppene. Videre skal NRK formidle kunnskap om ulike minoritetsgrupper og om mangfoldet i det norske samfunnet. I allmennkringkastingsrapporten (siste fra 2018) konkluderer Medietilsynet med at NRK oppfyller kravet om å ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter.

Det vises for øvrig til omtalen av nrk.no/kvensk/kvääni under Del II om tiltak for å følge opp hovedfunn.

Artikkel 10

1. *Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til fritt og uhindret å bruke sitt minoritetsspråk privat og offentlig, i tale og skrift.*
2. *I områder som tradisjonelt eller i betydelig antall er bebodd av personer som tilhører nasjonale minoriteter, skal Partene, dersom disse personene anmoder om det og når en slik anmodning svarer til et reelt behov, søke så langt som mulig å legge forholdene til rette for bruk av minoritetsspråket i samkvem mellom disse personene og forvaltningsmyndighetene.*
3. *Partene forplikter seg til å garantere retten for enhver person som tilhører en nasjonal minoritet til straks å bli underrettet på et språk vedkommende forstår, om grunnene til at vedkommende er pågrepet og om innholdet i og grunnen til en eventuell siktelse mot ham eller henne, og til å forsvare seg på dette språket, om nødvendig med vederlagsfri bistand av en tolk.*

Samelovens språkregler

Samelovens språkregler gir bestemmelser om rett til svar på samisk for den som henvender seg til et lokalt offentlig organ i forvaltningsområdet for samisk språk. Den som henvender seg skriftlig til et regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet, har rett til skriftlig svar på samisk. Samelovens språkregler gir også bestemmelser om rett til bruk av samisk for domstoler og politi og påtalemyndighet med embetskrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet.

Forvaltningsområdet for samisk språk består av tretten kommuner i fylkene Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag.

Barnehus

Det er opprettet elleve barnehus i Norge. Statens barnehus er etablert for å sikre at barn og andre særlig sårbare grupper som kan ha vært utsatt for vold og seksuelle overgrep, og hvor forholdet er anmeldt til politiet, får god og koordinert oppfølging. Barnehusene tilrettelegger for avhør og medisinske undersøkelser, tilbyr behandling og oppfølging, og ivaretar koordinering av tverrfaglig og tverretattlig samhandling. Statens barnehus Tromsø er tillagt en særskilt nasjonal oppgave overfor barn med samisk bakgrunn som utsettes for overgrep.

Rettsvesenet

Det følger av straffeprosessloven § 177 at den som pågripes, skal gis opplysning om det lovbruddet mistanken gjelder. Bestemmelsen må forstås slik at opplysningene skal gis på et språk vedkommende forstår, om nødvendig med bruk av tolk. Bestemmelsen suppleres av plikten etter § 175 til å nedtegne beslutningen, jf. også påtaleinstruksen § 9-1 om det samme, og påtaleinstruksen § 2-8 som slår fast at det offentlige har plikt til å sørge for oversettelse av visse beslutninger og dokumenter når siktede ikke forstår norsk, og for øvrig en plikt til å oversette sakens dokumenter i den grad det anses påkrevd for å ivareta siktedes interesser i saken.

Etter straffeprosessloven § 232 skal mistenkte gjøres kjent med hva saken gjelder før det foretas avhør. I praksis skjer dette ofte ved opplesning av en eventuell siktelse i saken. Også her suppleres rettigheten av påtaleinstruksen § 2-8 om det offentliges plikt til å sørge for oversettelse.

Straffeprosessloven § 230 om gjennomføringen av politiavhør forstås slik at tolk må benyttes i avhør der det er nødvendig. Straffeprosessutvalget, som i 2016 la fram et forslag til ny straffeprosesslov, har foreslått regler om gjennomføringen av avhør hvor det blant annet presiseres at enhver som ikke har tilstrekkelige ferdigheter i norsk, har rett til at det kommuniseres på et språk vedkommende behersker, om nødvendig med tolk. Justis- og beredskapsdepartementet arbeider med oppfølgingen av Straffeprosessutvalgets forslag.

Det følger av domstolloven § 135 at når noen som ikke kan norsk deltar i rettsforhandlinger, skal det brukes tolk.

Når det gjelder samisk språk, følger det av sameloven § 3-4 at for domstoler med embetskrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet for samisk språk, har enhver rett til å tale samisk i rettsmøter. For politi og påtalemyndighet med tjenestekrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet, følger det av samme bestemmelse at enhver har rett til å tale samisk i avhør på organets kontor.

Det ble i 2019 utarbeidet en veileder for domstolene som skal sikre at samiske saker behandles på en god måte, både når det gjelder saksbehandling og rettslige avgjørelser - «Samiske saker i domstolene – en veileder».

Forslag til ny, helhetlig språklov

Forslag til ny, helhetlig språklov ble sendt på høring i 2019. Formålet er å styrke norsk språk, slik at det blir sikret som et samfunnsbærende språk som skal kunne brukes på alle samfunnsområder og i alle deler av samfunnslivet i Norge. Formålet er også å sikre vern og status for de språkene som staten Norge har ansvar for (samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og norsk tegnspråk). Etter lovforslaget får offentlige organ ansvar for å bruke, utvikle og styrke samiske språk, jf. reglene i kapittel 3 i sameloven. Offentlige organ får også ansvar for å verne og fremme kvensk, romani og romaner.

Det er foreslått å lovfeste samiske språk som urfolksspråk i Norge. Det slås fast at samisk og norsk er likeverdige språk i henhold til reglene i sameloven kap. 3.

Det er foreslått å lovfeste kvensk, romani og romanes som nasjonale minoritetsspråk i Norge. Det slås fast at som språklige og kulturelle uttrykk er kvensk, romani og romanes likeverdige med norsk.

Ny tolkelov

Forslag om ny tolkelov var på høring i 2019. Det er blant annet foreslått å innføre en plikt for offentlige organer å bruke tolk i visse situasjoner. Rettighetene til de nasjonale minoritetene og samene står omtalt i høringen pkt. 3.1.8, 3.1.9 og 5.1.2.6.

IMDi rapporterer på behovet for tolk hvert år. Formålet er å bidra med kunnskap om tolkeoppdrag som gjennomføres i offentlig sektor, blant annet gjennom å vise andelen oppdrag gjennomført med kvalifiserte tolker, samt å kartlegge de mest etterspurte språkene og i hvilke språk det er størst mangel på kvalifiserte tolker. Data om etterspurte språk er et sentralt underlag for OsloMet i valg av språk til kvalifiseringstilbudene.

Ved mangel på kvalifisert tolk på tolkespråket kan det også benyttes tolking via to språk med videolink (relétolking). Hvis det ikke er mulig å få tak i kvalifisert tolk fordi det kun finnes svært få kvalifiserte tolker på det aktuelle språket, kan organet bruke en tolk uten formelle tolkefaglige kvalifikasjoner.

68. Rådgivende komité anbefaler at myndighetene utvikler og gjennomfører en omfattende plan for å revitalisere og fremme kvensk språk, blant annet ved å utvikle ytterligere språkreir og språksentre og ved å fremme voksenopplæring. Den oppfordrer også myndighetene til å øremerke tilstrekkelige ressurser til dette formålet og til å følge opp resultatene av slike tiltak regelmessig for å sikre at personer som tilhører den kvenske minoriteten, kan opprettholde og utvikle sin kulturelle identitet og bruke minoritetsspråket sitt aktivt i det offentlige rom.

69. Myndighetene bør støtte prosessen med standardisering av kvensk språk som tar hensyn til et bredt spekter av varianter, samtidig som man forsterker tilliten til at finsk fortsatt vil bli fremmet.

Målrettet plan for kvensk språk

Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk ble lagt fram av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i januar 2018. Kvenske miljøer og organisasjoner har bidratt med innspill til planen. Planen inneholder blant annet tiltak innen barnehage og grunnopplæring, universitet og høyskole og opprettelse av nye kvenske språksentre.

Det vises for øvrig til mer utfyllende omtale av Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk under svar på Ministerkomiteen og Ekspertkomiteens anbefalinger for kvensk språk i Norges åttende periodiske rapport på Minoritetsspråkpakten.

Kainun institutti – Kvensk institutt og Giellatekno

Kainun institutti – Kvensk institutt arbeider med kvensk språkteknologi. Arbeidet gjøres i samarbeid med Giellatekno ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bevilget midler til arbeidet.

Kvensk i barnehagen

Utdanningsdirektoratet (Udir) har siden 2017 gitt støtte til flere prosjekter som skal bidra til å styrke kvensk språk i barnehagen. Prosjektene drives av Kainun institutti – Kvensk institutt. Udir har også gitt støtte til Språkrådet for utvikling av materiell til kvenske barn i barnehagen. Midlene har blitt brukt til videreutvikling av nettsiden kvensk.no i samarbeid med Kainun institutti – Kvensk institutt. Sidene inneholder sanger, rim og regler, digital ordliste med lyd, eventyr og lærerveiledning.

Utvikling av læremidler på kvensk

Fylkesmannen disponerer midler til utvikling av læremidler i kvensk. Det er utviklet en lærebokserie for 1.-7. trinn i kvensk, en ordbok til denne lærebokserien og en kvensk grammatikkbok for 5.-7. trinn.

Språkrådet, Kainun institutti – Kvensk institutt og Kväänin kielitinka - Kvensk språking

Språkrådet har fått i oppdrag å bidra til oppfølgingen av Målnettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk. Dialogen mellom Språkrådet og Kainun institutti – Kvensk institutt er formalisert gjennom årlige samarbeidsmøter i tråd med planen. Standardisering/normering av kvensk språk foregår i et samarbeid mellom Kainun institutti – Kvensk institutt og Kväänin kielitinka – Kvensk språking. Språkrådet bistår i dette arbeidet.

Språkkafeer

Sammen med Kainun institutti – Kvensk institutt og Kväänin kielitinka – Kvensk språking arrangerte Språkrådet to språkkafeer i 2017, i henholdsvis Alta og Skibotn. Språkkaféer fungerer som møteplasser der innbyggerne i et lokalsamfunn både kan bruke kvensk, lære seg kvensk, og på andre måter sette søkelys på det kvenske språket.

Artikkel 11

1. *Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å bruke sitt etternavn (patronymikon) og fornavn på minoritetsspråket, samt rett til offisiell anerkjennelse av dem, på en måte som er fastsatt i deres rettssystem.*
2. *Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å fremvise skilt, inskripsjoner og annen informasjon av privat art som er synlig for allmennheten, på sitt minoritetsspråk.*
3. *I områder som tradisjonelt er bebodd av et betydelig antall personer som tilhører en nasjonal minoritet, skal Partene innenfor rammen av sitt rettssystem, herunder avtaler med andre stater der det er aktuelt, og under hensyn til sine særegne forhold, søke å fremvise tradisjonelle stedsnavn, gatenavn og andre topografiske angivelser beregnet på allmennheten, også på minoritetsspråket når det er tilstrekkelig etterspørsel etter slike angivelser.*

Folkeregisterloven

Folkeregisterloven bruker begrepet "navn", ikke "fornavn" og/eller "etternavn". Etter § 3-1-1 bokstav a i folkeregisterforskriften kan det registreres "navn med originale skrifttegn før translitterering til det norske alfabet". Særskilte samiske skrifttegn kan altså benyttes i registeret. I forskrift til loven er det spesifisert at med samiske språk menes nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.

Stedsnavnloven

Stedsnavnloven § 4 gir bestemmelser om at dersom ikke annet er fastsatt i loven, skal det ved fastsetting av skrivemåten av stedsnavn tas utgangspunkt i den nedarvede lokale uttalen. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivningsprinsipp for norsk, samisk og kvensk.

71. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å fortsette å sikre en effektiv gjennomføring av eksisterende lovverk om flerspråklige skilt for stedsnavn, samt å fremme annen offentlig bruk av flerspråklighet i kommunene. Den oppfordrer myndighetene til å konsultere nasjonale minoriteter når de bestemmer seg for gatenavn i områder som bebos av personer som tilhører nasjonale minoriteter.

Stedsnavnloven

Kulturdepartementet forvalter lov om stadnamn (stedsnavnloven), som gir vern til samiske og kvenske stedsnavn i tråd med internasjonale avtaler og konvensjoner.

Stedsnavnloven § 11 gir bestemmelser om at samiske og kvenske stedsnavn som blir brukt av folk som bor fast eller har næringsmessig tilknytning til stedet, skal til vanlig brukes av det offentlige for eksempel på kart, skilt og i register, sammen med eventuelt norsk navn.

Kommunen velger selv hva stedsnavnet skal være og har ansvar for å sende forslag til navn på høring blant innbyggerne. Organisasjoner eller enkeltpersoner med tilknytning til navnet kan klage på vedtaket.

En forskriftsendring i 2017 sikrer at samiske stedsnavn kan skrives også med lulesamisk og skoltksamisk rettskrivning, i tillegg til nordsamisk og sørsamisk.

En lovendring i 2019 sikrer at navn på reinbeitedistrikt skal ha vedtak om skrivemåte etter reglene i stedsnavnloven. Reinbeitedistrikter bærer tradisjonelle samiske stedsnavn og er navn på samiske «administrative» inndelinger av landskapet.

Lovendringen i 2019 sikrer også tydelig klageadgang til Fylkesmannen dersom kommuner ikke følger reglene om å bruke samiske og kvenske stedsnavn. Når statsorganer bryter loven, kan det klages til overordnet organ.

Til sammen har om lag 180 nye steder i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag fått, eller er i ferd med å få, skilt med navn på samisk eller kvensk i 2019.

Kvensk stedsnavntjeneste i Språkrådet

Stedsnavnloven sikrer bruk og videreføring av kvenske stedsnavn som viktige, nasjonale kulturminner.

Kvensk stedsnavntjeneste er det offentlige organet for rådgivning i og gjennomføring av kvenske navnesaker. Kvensk stedsnavntjeneste er underlagt Språkrådet, og tjenestens arbeid er et av Språkrådets viktigste arbeidsfelt ovenfor kvensk språk. Den kvenske stedsnavntjenesten jobber aktivt med å initiere og gjennomføre navnesaker. Dette arbeidet er fullstendig basert på data som hentes inn fra kvensktalende informanter som fortsatt husker hva som var de tradisjonelt brukte kvenske navnene i det gitte området. Språkrådet har også en tilskuddsordning for støtte til personer, organisasjoner og institusjoner som vil gjøre innsamlingsarbeid med kvenske stedsnavn.

Den norske og den kvenske stedsnavntjenesten er en del av Språkrådet, mens den samiske navnetjenesten er en del av Sametingets språkavdeling.

Artikkel 12

1. Partene skal, der det er aktuelt, treffe tiltak på utdannings- og forskningsområdet for å fremme kunnskap om så vel sine nasjonale minoriteters som majoritetens kultur, historie, språk og religion.
2. I denne forbindelse, skal Partene blant annet sørge for tilfredsstillende muligheter for læreropplæring og tilgang til lærebøker, samt lette kontakten mellom elever og lærere fra ulike samfunn.
3. Partene forplikter seg til å fremme like muligheter for tilgang til utdanning på alle nivåer for personer som tilhører nasjonale minoriteter.

74. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å vise fleksibilitet og benytte beste praksis, slik som fjernundervisning, slik at barn som tilhører minoritetene taterne/romanifolket og rom fortsatt kan få tilgang til kvalitetsopplæring mens de reiser.

75. Myndighetene bør også iverksette tiltak for å øke støtten til eksisterende god praksis når det gjelder utdanning av romske barn ved å tildele mer ressurser til mentorenes arbeid med sikte på å bedre koordineringen mellom skoler, kommunale veiledningstjenester og romske familier.

Ytterligere anbefalinger til Norge fra ministerkomiteen, Resolusjon vedtatt 2. mai 2018

- forbedre romske barns adgang til utdanning ved å tildele mer økonomiske ressurser for å sikre romlovenes arbeid med sikte på å forbedre koordinasjonen mellom skoler, kommunale veiledningstjenester og familier; ta del i en dialog med minoritetene taterne/romanifolk og rom for å vurdere fleksible og pragmatiske løsninger for å kunne gi undervisning og læring i språkene romani og romanes for de som er interessert;

Skolelosordningen for romelever

Skolelosordningen for romelever i Oslo kommune ble styrket med flere ansatte i 2019. Skolelosene (tidligere romlovene) arbeider for å styrke romelevers læringsutbytte, redusere fravær og øke antallet elever som fullfører grunnopplæringen. Skolelosene bistår blant annet i koordineringen mellom skole, elev og hjem.

Se videre omtale under punkt 88 om *Utvikling av standardspråk for romani og romanes*.

80. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å samarbeide med nasjonale minoriteter for å sikre at læreplaner, lærebøker og annet undervisningsmateriale gjenspeiler historien og mangfoldet til samfunnet i Norge på en riktig måte slik at utdanningen gir bred kunnskap om minoriteter som en integrert del av det norske samfunn.

81. Myndighetene bør også målrette innsatsen for å sikre at de eksisterende læreplanene blir riktig implementert, og at det blir gitt opplæring til lærere for å øke kunnskap og undervisningen om nasjonale minoriteter og kulturelt mangfold, samt gi lærere kompetanse til å fremme inkludering og dialog i klasserommet.

Opplæring om urfolk og nasjonale minoriteter

I ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) presiseres det at barnehagen skal bidra til at barn får kjennskap til de nasjonale minoritetene. Overordnet skal barnehagen synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt og bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet. Rammeplanen omtaler samiske barnehagetilbud spesielt. Sametinget og Kunnskapsdepartementet har konsultert om det nye innholdet i ny rammeplan for barnehagen. Rammeplanen understreker også at alle barnehagebarn skal bli kjent med at samene er Norges urfolk og få kjennskap til samisk kultur. *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen* som vil gjelde fra 1. august 2020, fastslår at de nasjonale minoritetene har bidratt til å forme den norske kulturarven og at opplæringen skal gi kunnskap om disse folkegruppene. Den nye overordnede delen av læreplanverket ble fastsatt i 2017 og fra og med skoleåret 2020 vil den gjelde felles for den norske og den samiske skolen. I den overordnede delen slås det videre fast at den samiske kulturarven er en del av kulturarven i Norge, og at de samiske språkene er likeverdige med det norske språket. I overordnet del omtales også de nasjonale minoritetene; jøder, kvener/norskfinner, skogfinner, rom og romanifolket/tatere, som fem folkegrupper med århundrelang tilknytning til Norge. Det presiseres at de har status som nasjonale minoriteter i tråd med våre internasjonale forpliktelser, at de har bidratt til å forme den norske kulturarven, og at opplæringen skal gi kunnskap om disse folkegruppene.

Elevene skal lære om samene og de nasjonale minoritetene i flere fag, og de inngår i ulike læreplaner både som kompetansemål i fag og i de andre tekstene om faget. I samfunnsfag er det for eksempel kompetansemål om samer og de nasjonale minoritetene med god progresjon på alle trinn det er angitt mål etter. Det er også eksplisitt innhold om samer/urfolk/nasjonale minoriteter i andre fag som norsk, naturfag, KRLE, mat og helse, kunst og håndverk.

Regjeringen nedsatte et eget utvalg for å se på regelverket for grunnskolen og videregående opplæring. Utvalget leverte sin rapport (NOU 2019: 23) med forslag til en ny opplæringslov til Kunnskapsdepartementet 1. desember 2019. Utvalget foreslår at retten til opplæring i og på de samiske språkene i hovedsak videreføres. De foreslår enkelte utvidelser av rettighetene i forhold til i dag. Utvalget foreslår å videreføre retten til opplæring i kvensk eller finsk for elever med kvensk/norskfinsk bakgrunn slik den er i dag. Kunnskapsdepartementet vil på bakgrunn av utredningen legge fram et forslag til ny opplæringslov våren 2021.

Læreplan i samfunnsfag i grunnskolen

I *Læreplan i samfunnsfag i grunnskolen* er det et mål for opplæringen at elevene skal kunne utforske hovedtrekkene ved de nasjonale minoritetenes historie i Norge og presentere rettighetene disse folkegruppene har i Norge i dag. Læreplanen vektlegger videre at elevene skal kunne gjøre rede for for forskning av de nasjonale minoritetene og uretten de har vært utsatt for og reflektere over hvilke konsekvenser det har hatt og har på individ- og samfunnsnivå.

Lærerutdanning

I forskrifter om rammeplaner for grunnskolelærerutdanning (2017) heter det at utdanningene skal kvalifisere studentene til å ivareta opplæring om samiske forhold, herunder kjennskap til den statusen urfolk har internasjonalt, og samiske elevers rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk. Dette er ytterligere presisert i nasjonale retningslinjer for utdanningene. Rammeplanene nevner ikke nasjonale minoriteter spesielt, men sier at utdanningene skal bygge på opplæringsloven og gjeldende læreplaner for grunnopplæringen. I dette ligger en føring om at

utdanningene skal forberede alle studentene på å gi opplæring om nasjonale minoriteter. Tilsvarende krav er nedfelt i rammeplan for barnehagelærerutdanningen, som skal forholde seg til lov om barnehager og gjeldende forskrift, der kjennskap til nasjonale minoriteter inngår.

I 2016 ble det utarbeidet en vitenskapelig antologi⁵ som viser fram hva som kan være tilgjengelige ressurser for kunnskap om samer og nasjonale minoriteter. Forfatterne henvender seg særlig mot studenter og lærere i lærerutdanningene. I 2018 ga Kunnskapsdepartementet midler til Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, som har utviklet et lærerutdanningstilbud i kvensk, som kan inngå i grunnskolelærerutdanningen. Det er også innført en ordning for sletting av studielån for lærere med kvensk som fag. I 2019 fikk MF vitenskapelig høyskole midler til å opprette et professorat med vekt på forebygging av rasisme og antisemittisme, som er særlig relevant for lærerutdanningen. Dembra lærerutdanning er et viktig tiltak, og omtalt tidligere i rapporten.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) omtaler nasjonale minoriteter spesifikt under fagområdet Nærmiljø og samfunn. Barnehagen skal bidra til at barna får kjennskap til de nasjonale minoritetene. Overordnet skal barnehagen synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt og bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet.

Personalet i barnehagen skal synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer.

Samiske barnehager skal fremme barnas samiskspråklige kompetanse, styrke barnas samiske identitet og videreføre samiske verdier, samisk kultur og tradisjonskunnskap. Samiske barnehager skal bidra til å bevare og videreutvikle den samiske kulturarven og synliggjøre samisk språk, kultur, levemåter og verdier i vår tid. Barnehagen skal bidra til at barna kan bli kjent med mangfoldet i egen og andres kultur, og at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for hele det samiske mangfoldet.

I samiske barnehager er samisk hovedspråk, og det er en forutsetning at personalet behersker samisk språk og har kunnskap om samisk kultur. Rammeplanens føringer for samiske barnehager gjelder tilsvarende for samiske avdelinger i andre barnehager.

I andre barnehager med samiske barn skal de samiske barna få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor. Innholdet i barnehagetilbudet til samiske barn utenfor samiske distrikt skal tilpasses barnas samiske bakgrunn. Dette innebærer at samiske barn og foreldre har rett til å forvente at personalet har kjennskap til, og legger vekt på, at også den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold. Det skal legges til rette for at barna også kan få møte samisk språk.

I alle barnehager skal personalet bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urfolk og får kjennskap til samisk kultur.

Informasjonsheftet "Våre nasjonale minoriteter"

---

⁵ Aamotsbakken, Askeland (Cappelen Damm, 2016): Folk uten land? Å gi stemme og status til urfolk og nasjonale minoriteter.

I 2014 utga Utdanningsdirektoratet informasjonsheftet "Våre nasjonale minoriteter." Målgruppen er ansatte i barnehager og skoler. Utdanningsdirektoratet hadde tett kontakt med de nasjonale minoritetene i utarbeidelsen av heftet.

I forbindelse med nye læreplaner i grunnopplæringen fra høsten 2020 har Utdanningsdirektoratet endret de innledende tekstene til heftet slik at de inneholder oppdatert informasjon knyttet til rammeplan for barnehage, læreplanverket for grunnopplæringen og øvrig regelverk.

Artikkel 13

1. *Innenfor rammen av sitt utdanningssystem skal Partene anerkjenne at personer som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å opprette og drive sine egne private utdannings- og opplæringsinstitusjoner.*
2. *Utøvelsen av denne rettigheten skal ikke medføre noen økonomisk forpliktelse for Partene.*

Opplæringsloven

Det følger av opplæringsloven § 2-12 at alle private grunnskoler må ha godkjenning av Kunnskapsdepartementet, og at slik godkjenning skal gis til skoler som oppfyller lovens krav. Personer som tilhører nasjonale minoriteter har samme rett som andre til å søke slik godkjenning. Godkjenning av privat grunnskole etter opplæringsloven gir ikke rett til statstilskudd.

Friskoleloven

Friskoleloven åpner for at det etter søknad kan godkjennes frittstående skoler (grunnskoler og videregående skoler) på ett av de grunnlagene (formålene) som følger av loven. Godkjenningsordningen skiller ikke mellom kristne skoler og skoler som driver på grunnlag av andre religioner eller livssyn. Det følger av friskoleloven at friskoler skal være åpne for alle som fyller vilkårene for inntak. Opplæringen i friskoler skal etter loven blant annet ta sikte på å utvikle respekt for menneskerettighetene og grunnleggende friheter. I tillegg skal opplæringen forberede eleven til et "ansvarlig liv i et fritt samfunn i en ånd av forståelse, fred, toleranse og likestilling mellom kjønnene", (friskoleloven § 1-1 Formål). Personer tilhørende nasjonale minoriteter har samme adgang som andre til å søke om godkjenning av friskole, eventuelt søke inntak som elever ved friskoler.

Artikkel 14

1. *Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å lære sitt minoritetsspråk.*
2. *I områder som tradisjonelt eller i betydelig antall er bebodd av personer som tilhører nasjonale minoriteter, skal Partene, dersom det er tilstrekkelig etterspørsel, så langt som mulig og innenfor rammen av sitt utdanningssystem, søke å sikre at personer som tilhører disse minoritetene, har tilfredsstillende muligheter for å lære minoritetsspråket eller motta undervisning på dette språket.*
3. *Paragraf 2 i denne artikkel skal gjennomføres uten at læring av eller undervisning på det offisielle språket derved berøres.*

Sør- og lulesamisk barnehage- og grunnskolelærerutdanning

Fra 2018 tilbyr Nord universitet sør- og lulesamisk grunnskolelærerutdanning. I 2021 planlegger universitetet å starte sør- og lulesamisk barnehagelærerutdanning.

Krav om kompetanse i fjernundervisningsdidaktikk

I forskrifter om rammeplaner for samiske grunnskolelærerutdanninger (2017) er det krav om at alle kandidater skal ha kompetanse i fjernundervisningsdidaktikk.

86. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å intensivere innsatsen for å utvikle undervisning og læring på kvensk språk ved å sikre fortsatt finansiering av tidlig opplæring, blant annet språkreir. De skal også tilby undervisnings- og læringsmuligheter i og på kvensk i grunnskoleutdanningen på en bredere og mer systematisk måte, også utenfor de tradisjonelle geografiske områdene, for å ta hensyn til trender med flytting til bysentre. I tillegg bør myndighetene øke innsatsen for å øke antallet studenter i kvensk i høyere utdanning ved hjelp av økonomiske insentiver.

87. Myndighetene bør også innføre tiltak for å forbedre læreropplæringen for det kvenske språket som en del av den bredere ordningen for å revitalisere språket.

88. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å engasjere seg i dialog med taterne/romanifolket og rom for å vurdere fleksible og pragmatiske løsninger for å tilby undervisning på og læring i språkene romani og romanes for de som er interessert i å få slik opplæring.

Opplæring i kvensk eller finsk

Opplæringslovens § 2-7 gir bestemmelser om at elever med kvensk/norskfinsk bakgrunn i Troms og Finnmark har rett til opplæring i kvensk eller finsk dersom det er minst tre elever som ønsker det. Fra høsten 2019 tilbyr Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet lærerutdanningstilbud i kvensk.

Styrking av kvenske barnehagetilbud

Fra 2017 har Utdanningsdirektoratet tildelt midler for å styrke kvenske barnehagetilbud. Utdanningsdirektoratet har gitt støtte til flere prosjekter som skal bidra til å styrke kvensk språk i barnehagen. Prosjekter som språkbud/språkreir i barnehagen drives av Kainun institutti – Kvensk institutt.

Utvikling av standardspråk for romani og romanes

Språkrådet deltar i en rådgivende rolle i både romanifolket/taternes og roms arbeid med å utvikle standardspråk (dvs. normerte skriftspråk) for henholdsvis romani og romanes. Et normert skriftspråk vil være en viktig faktor i undervisning på disse to språkene.

Artikkel 15

Partene skal skape de forutsetninger som er nødvendige for at personer som tilhører nasjonale minoriteter, sikres effektiv deltakelse i det kulturelle, sosiale og økonomiske liv og i offentlige anliggender, særlig de som berører dem.

Overordnet om effektiv deltakelse

Nasjonale minoriteters organisasjoner deltar i det årlige Kontaktforum mellom nasjonale minoriteter og sentrale myndigheter. I tillegg tar departementer og direktorater initiativ til dialogmøter med nasjonale minoriteter når det er aktuelt, og minoritetene kan spille inn til offentlige høringer på lik linje med andre. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har også i rapporteringsperioden hatt møter med organisasjonene enkeltvis etter ønske fra minoritetene. Fra 2019 legger Kommunal- og moderniseringsdepartementet opp til å ha faste årlige møter med de nasjonale minoritetenes organisasjoner i tillegg til møtene i Kontaktforum. Departementet har i noen tilfeller også møter med enkeltpersoner fra gruppene.

Konsultasjonsordningen mellom statlige myndigheter og Sametinget skal sikre at Sametinget og samene får ta del i beslutningsprosesser i saker som kan få betydning for dem (Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, 2005). Statlige myndigheter kan også ha en plikt til å konsultere med andre samiske interesser i tillegg til Sametinget. Det gjelder særlig i saker som direkte berører samiske næringer, slik som reindriften.

Regjeringen sendte i november 2019 på høring et forslag om å lovfeste reglene om konsultasjoner i et nytt kapittel i sameloven. Det foreslås å lovfeste at Sametinget og andre som er representative for samiske interesser har konsultasjonsrett i saker som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. Plikten til å konsultere er foreslått å gjelde for statlige organer, kommuner og fylkeskommuner. Konsultasjonene skal gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet om foreslåtte tiltak.

Flere departementer involverer og har dialog med Sametinget, også utover det som strengt tatt følger av konsultasjonsforpliktelsene. Vi vil her nevne eksempler fra Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementets arbeid.

Kunnskapsdepartementets involvering av Sametinget

Kunnskapsdepartementet konsulterer Sametinget i alle saker som berører samiske interesser, som melding til Stortinget, lovarbeid, fastsettelse av rammeplan for barnehagen og læreplaner for grunnopplæringen, fastsettelsen av rammeplan for utdanning, utforming av tildelingsbrev mv. Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet har jevnlig samarbeidsmøter med Sametinget. I tillegg kommer dialogmøter om særlige saker for å involvere Sametinget på et tidlig tidspunkt.

Kulturdepartementets involvering av Sametinget

I perioden som gjelder denne rapporteringen har Kulturdepartementet hatt tett dialog med Sametinget om utforming av tekst som gjelder samiske forhold som skal inngå i stortingsmeldinger utarbeidet i departementet, blant annet Kulturmeldingen, Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*, og kommende språkmelding, museumsmelding og kunstmelding.

Brukerråd i kommunale helse- og omsorgstjenester og i spesialisthelsetjenesten

Det er vanlig å etablere brukerråd både i kommunale helse- og omsorgstjenester og i spesialisthelsetjenesten som skal ivareta brukernes stemme. Dette kan også inkludere nasjonale minoriteter der hvor disse bor.

Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

I arbeidet med Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion, har det vært dialog med sivilt samfunn, blant annet gjennom en større innspillskonferanse og gjennom en bredt sammensatt referansegruppe. Referansegruppa vil bidra i oppfølgingen av handlingsplanen. Sametinget har blitt konsultert.

Kulturrådet

Kulturrådets målsetning når det gjelder den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne er å oppfylle forpliktelsene som følger av rammekonvensjonen gjennom effektiv og reell deltagelse fra romanifolket/taterne. Det vil sette Kulturrådet i stand til å oppnå økt treffsikkerhet i beslutninger som fattes, og kan bidra til å fremme god samhandling mellom ulike aktører. Kulturrådet er i gang med prosesser for å sikre involvering av romanifolk/tatere i arbeid som omfatter dem.

Kulturrådet har hatt flere møtepunkter med organisasjoner/aktører fra nasjonale minoriteter. Etter at Kulturrådet i 2019 overtok ansvaret for forvaltningen av tre ulike ordninger til nasjonale minoriteter har de hatt møter med enkeltorganisasjoner og fellesmøter med organisasjoner for nasjonale minoriteter. Kulturrådet har videre deltatt på kontaktforum for nasjonale minoriteter de siste seks årene.

92. Rådgivende komité oppfordrer på nytt myndighetene til å øke mulighetene og forbedre mekanismene for personer som tilhører nasjonale minoriteter til å delta i beslutningsprosesser, særlig når tiltak som retter seg mot dem planlegges og gjennomføres. Tilsvarende bør rekrutteringen til administrasjon og politi fremmes, for å sende en klar melding om at mangfold som en integrert del av samfunnet er verdsatt over hele Norge.

Konsultasjonsordningen mellom statlige myndigheter og Sametinget

Se omtale av Konsultasjonsordningen mellom statlige myndigheter og Sametinget ovenfor.

NOU 2016: 18 Hjertespråket⁶

Som et ledd i oppfølgingen av NOU 2016: 18 Hjertespråket er det igangsatt et arbeid for å etablere et forum for nettverkssamlinger på tvers av justissektoren slik at politiet, kriminalomsorgen og domstolene lettere kan utveksle kunnskap og erfaringer knyttet til rekruttering av samisktalende ansatte, og kompetanseheving når det gjelder samisk språk og kultur i de ulike etatene.

94. Rådgivende komité anbefaler at myndighetene styrker sin innsats for å lette adgangen til personer som tilhører minoritetene taterne/romanifolket og rom til sysselsetting og lærlingordninger, samt å redusere ulikheter som spesielt rom opplever i tilgangen til bolig, blant annet ved å utføre forskning for å vurdere situasjonen.

Melding til Stortinget om den boligsosiale politikken

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i forbindelse med arbeidet med en melding til Stortinget om den boligsosiale politikken som skal legges fram høsten 2020, undersøke eventuelt omfang av diskriminering på boligmarkedet.

Arbeidsmarkedspolitikken

Arbeidsmarkedspolitikken er universelt innrettet og har som mål at flest mulig skal kunne delta i arbeidslivet. Gjennom ulike prioriteringer og satsinger legges det til rette for at utsatte grupper kan få bistand til å komme i arbeid. Arbeids- og velferdsforvaltningen har et bredt spekter av virkemidler som kan benyttes for å styrke den enkeltes muligheter til å komme over i arbeid.

Arbeidsmarkedstiltakene tildeles av de lokale NAV-kontorene etter en vurdering av den enkeltes behov og arbeidsevne, og ses i lys av situasjonen på arbeidsmarkedet. Det finnes imidlertid ikke spesielle nasjonale arbeidsmarkedspolitiske programmer eller tiltak som sådan rettet mot gruppene som konvensjonen omfatter.

⁶ For nærmere omtale av oppfølgingen av NOU 2016: 18 Hjertespråket, se rapporteringen på minoritetsspråkpakten artikkel 7.1.c om nordsamisk.

Statistisk sentralbyrå (SSB) lager ikke individbasert sysselsettingsstatistikk (eller annen type statistikk) for gruppene som konvensjonen retter seg mot.

Artikkel 17

1. *Partene forplikter seg til ikke å foreta inngrep i den retten personer som tilhører nasjonale minoriteter, har til å opprette og opprettholde fri og fredelig kontakt over landegrensene med personer som har lovlig opphold i andre stater, særlig dem som deler deres etniske, kulturelle, språklige eller religiøse identitet, eller en felles kulturarv.*
2. *Partene forplikter seg til ikke å foreta inngrep i den rettighet personer som tilhører nasjonale minoriteter har til å delta i ikke-statlige organisasjoners virksomhet, både på nasjonalt og internasjonalt nivå.*

Kvenske organisasjoner

Kvenske organisasjoner samarbeider med tilsvarende organisasjoner i Sverige og Finland. Samarbeidet er finansiert av organisasjonenes driftstilskudd.

Urfolks deltagelse i FN

Det skal etter planen gjennomføres forhandlinger om å styrke urfolks deltagelse i FN i den 75. generalforsamlingen i tråd med RES/71/321. Norge vil delta aktivt i disse forhandlingene.

Det vises for øvrig til det som er skrevet under artikkel 18 under.

Artikkel 18

1. *Partene skal, der det er nødvendig, søke å inngå bilaterale og multilaterale avtaler med andre stater, særlig nabostater, for å sikre beskyttelsen av personer som tilhører de berørte nasjonale minoriteter.*
2. *Der det er relevant, skal Partene treffe tiltak for å oppmuntre til samarbeid over grensene.*

(anbefaling til artikkel 17 og 18)

96. Rådgivende komité oppfordrer myndighetene til å arbeide for å styrke gode relasjoner i regionen ved å fremme effektiv deltakelse av personer som tilhører nasjonale minoriteter i utviklingen og gjennomføringen av relevante samarbeidsavtaler og ved å støtte grenseoverskridende tiltak mellom nasjonale minoriteter.

Nordisk samisk samarbeid

Myndighetene i Norge samarbeider med myndighetene i Sverige og Finland om samiske spørsmål på administrativt nivå i Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål, hvor det avholdes årlige møter. Sametinget deltar også i embetsmannsorganet. Sametingspresidentene og ministrene med ansvar for samiske saker har hatt et fast samarbeid siden 2000 og møtes regelmessig for gjensidig orientering og for å drøfte og behandle samiske spørsmål av felles interesse.

I Norge er ansvaret for utformingen av innholdet i flere av de samepolitiske saksområdene lagt til Sametinget. Sametinget har sammen med sametingene i Sverige og Finland opprettet et felles samarbeidsorgan, Samisk parlamentarisk råd. Rådet er et sentralt organ i det nordiske samarbeidet om samiske spørsmål.

Vi viser for øvrig til omtale av Sámi Giellagáldu under rapporteringen på minoritetsspråkpakten artikkel 7.1. i om nordsamisk.

Norsk-russisk kultursamarbeid

Det bilaterale norsk-russiske kultursamarbeidet i nordområdene er blant annet basert på treårige samarbeidsprogrammer, der det kulturfaglige fokuset skifter med programperiodene. I inneværende periode, 2019-2021 er urfolkskultur et av fokusområdene. Fire urfolksaktører har mottatt treårige tilskudd til oppfølging av programmet. Midlene skal gå til utvikling av profesjonelt samarbeid gjennom etablering og styrking av arenaer og møteplasser for kultursamarbeid. For 2020 er Kulturdepartements bidrag fordelt slik:

Midt-Troms museum	kr 600 000
Riddu Ridđu-festivalen	kr 190 000
Samerådet	kr 150 000
Samisk påskefestival	kr 100 000

Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI)

Kulturdepartementet har i løpet av de siste årene styrket driftssituasjonen for Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI). ISFI skal styrke samisk film i hele Sápmi, og samtidig operere innen et globalt nettverk av filmarbeidere innen urfolksfilm. I 2018 utviklet og lanserte ISFI strømmetjenesten Sapmifilm.com, under Indigenous Film Conference i Kautokeino. Tjenesten tilbys i første omgang til et publikum i Norge, Sverige og Finland. Katalogen består av samiske kort-, dokumentar- og animasjonsfilmer. Sapmifilm.com tilbyr den samiske befolkning filmer på eget morsmål og har i tillegg som målsetning å styrke kunnskapen om samisk kultur, språk og historie. Ambisjonen er at katalogen på sikt også skal inneholde filmer om andre urfolk og at katalogen tilbys globalt.

Tilskuddet til ISFI har i rapporteringsperioden 2017-2019 utgjort henholdsvis 4,540, 5,140 og 5,765 mill. kroner.

Tildelinger til nasjonale minoriteter og urfolk fra Kulturrådet og Norsk kulturfond

Samisk

Norsk kulturråd - Kreativ næring			
<i>Kulturrådet har tre tilskuddsordninger som retter seg direkte mot kulturell og kreativ næring, en mot virksomheter, en mot bransjebyggende aktører, og en mot institusjonsfeltet. Midlene skal bidra til langsiktig styrking av økonomien for den kulturelle og kreative næringen i Norge.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2017	Audioland AS	Regional bransjeutvikling - Arctic song lab	300 000
2018	Dáiddadállu/ Kautokeino kunstnerkollektiv	Regional bransjeutvikling - Synliggjøring av samiske kunstnere gjennom film på sosiale medier	690 000
2018	Berit Kirsten Sara	Næringsutvikling - Heilå; Merkevarereprosess, markedsstrategi og visuell profil	200 000
2019	Sámi Dáiddacehpiid Searvi/ Samisk kunstnerforbund (SDS)	Regional bransjeutvikling - Sámi Dáiddafestivála - Samisk kunstfestival	200 000
2019	Utenfor allfarvei forlag AS	Regional bransjeutvikling - Nettverksbygging og kompetanseheving i nordnorsk forlagsbransje: Økt kvalitet = økt omsetning?	450 000
2019	Sahkkon AS	Næringsutvikling -Internasjonal lansering	200 000
Norsk kulturfond - Kulturvern			
<i>Formål: Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Fortellerhuset	Lakseeventyr	150 000
2016	Stiftelsen Saemien Sijte	Lars Dunfjeld 1916-2016	95 000
2016	RiddoDuottarMuseat	Digitalisering av samisk film- og lydmateriale	70 000
2016	Cálliidlágádus AS	Byggeskikk i Sápmi	35 000
2016	Gollegompa Ardis Ronte Eriksen	Dokumentere bygging av tradisjonell pulk	25 000
2016	FX Produksjoner AS Film og TV	Dacca og reinsdyrene (arbeidstittel)	200 000
2016	Norsk folkemuseum	Bååstede - tilbakeføring av samisk kulturarv	500 000
2016	Halvari media	100 samiske portretter. Samisk identitet 2016	200 000
2016	Orkana forlag AS	Cathrine Baglo: Samer på ville veger	50 000
2016	Able magic AS	Formidlingstiltak for barn - Tidsreise Sápmi	350 000
2017	RiddoDuottarMuseat	Elvebåter i Porsanger	140 000
2017	Norsk folkeminnelag	Fabler, overtro og drømmer; Isak Mikal Sabas (1875 -1921) samling samiske folkeminner	80 000
2017	Formidlingskraft AS	Fornorskningens pris	100 000

2017	Siivet AS	Jakten på Laila	150 000
2017	Orkana forlag AS	Caroline Serck-Hanssen: Helgen i grenseland	40 000
2017	Stiftelsen Lásságámmi	Registrering/digitalisering – Valkeapääs fotosamling (negativer)	100 000
2017	RiddoDuottarMuseat	Goadit - Flyttbare hjem	250 000
2017	Johs. H. Giæver A/S	Havnnes og Annie Giæver - historien bak fotografiene	130 000
2018	Davvi álbmogiid guovddás OS / Senter for nordlige folk AS	Portretter fra Kåfjord. Historier om fornorskningen	100 000
2018	Forlaget Press AS	Marthe Tolnes Fjellestad - Sophus Tromholt: Portfolio	75 000
2018	Govas film og mediaproduksjon AS	Tradisjonelle fangstmetoder på laks	95 000
2018	Siivet AS	Šaamšik - Oldemors lue	300 000
2018	Forbundet KYSTEN	Den samiske nordlandsbåten	60 000
2018	Stiftelsen Saemien Sijte	Beavnardahke	400 000
2018	Samisk kulturforening i Sør-Varanger	Bevaring av kulturarv gjennom formidling av gamle duodji-teknikker brukt i Sør-Varanger	150 000
2018	Sámi Lávdí – Sami associationm of performing arts	Samisk Scenekunstinstitutt (arb tittel)	180 000
2019	RiddoDuottarMuseat	Tradisjonshåndverk – Håndsagingstradisjon i Porsanger	45 000
2019	Spartacus forlag AS	Isak Saba - Optegnelser. Cállosat. Isak Sabas folkeminnesamling	25 000
2019	Orkana forlag AS	Lars Hætta og Anders Pedersen Bær - Erindringer	45 000
2019	Finnmark folkebibliotek	Vi er også her! Oppfølging av glemte grupperprosjektet	180 000
2019	Utenfor allfarvei AS	Torgrim Halvari - Same. 100 mennesker i Sápmi	50 000
2019	Sámi Lávdí – Sami associationm of performing arts	Samisk Scenekunstinstitutt del II	300 000
2019	Asta Mitkija Balto	Dokumentarfilm: Into the Land of Ice and Fire	200 000
2019	Stiftelsen Lásságámmi	Registrering av Nils-Aslak Valkeapääs billedkunst	85 000
2019	Orkana forlag AS	Johan Borgos - Samer ved storhavet	30 000
2019	Komafest AS	Komafest: Remixed	70 000

Norsk kulturfond – Litteraturformidling

Tilskuddsordningen for litteraturformidling skal bidra til at en stor bredde av litteratur primært på norsk eller samisk blir profesjonelt formidlet til det allmenne publikum.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Sør-Trøndelag fylkeskommune	Tråante 2017 på biblioteket (en arrangementsrekke i tilknytning til Tråante; feiringen av 100-årsjubiléet for samenes første landsmøte)	30 000
2016	Sámi Girječálliid Searvi	Prosjektmidler til Tråante 2017 (arrangementsrekke i Sápmi og i Trondheim)	40 000
2016	Finnmark fylkeskommune	Finnmark internasjonale litteraturfestival 2016	125 000
2016	Stiftelsen Ordkalotten Tromsø internasjonale litteraturfestival	Ordkalotten Tromsø Internasjonale litteraturfestival 2016	300 000

2017	Stiftelsen Ordkalotten Tromsø internasjonale litteraturfestival	Ordkalotten Tromsø Internasjonale litteraturfestival 2017	300 000
2017	Finnmark fylkeskommune	Finnmark internasjonale litteraturfestival: Finnlitt 2018	175 000
2018	Stiftelsen Ordkalotten Tromsø internasjonale litteraturfestival	Ordkalotten Tromsø Internasjonale litteraturfestival 2018	300 000
2019	Stiftelsen Ordkalotten Tromsø internasjonale litteraturfestival	Ordkalotten Tromsø Internasjonale litteraturfestival 2019	300 000
2019	Synnøve Persen	Samisk litteraturprogram - 2019 (litteraturprogrammet på Samisk kunstnerforbunds kunstfestival ifb. organisasjonens 40-årsjubileum)	20 000
2019	Sámi Girječálliid Searvi	Samisk forfatterforening 40 år	30 000
2019	Narvik bibliotek	Samisk litteratur på tur (et biblioteksamarbeid i Nordland som sender samiskspråklige forfattere på turnéer til bibliotek i fylket)	100 000

Norsk kulturfond - Tverrfaglige tiltak

Formål: Stimulere til nytenkning, innovasjon og utforskning gjennom tverrfaglig samarbeid på tvers av kunst- og kulturfeltene, og sektorens samhandling med samfunnet for øvrig.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Márkumeannu Searvi - festival	Arrangementsstøtte - Joikerevolusjon: Márkomeannu 2016	80 000
2016	Davvi Álbmogiid guoddás os/ Senter for nordlige folk AS	Prosjektstøtte - Idar Kristiansen, jubileumsutstilling	90 000
2016	Lebesby kommune	Arrangementsstøtte - Skábma 2016 - mørketidfestival for samisk og sirkumpolar samisk samtidskultur	103 000
2016	Stiftelsen Deanu ja Várjjat museasiida / Tana og Varanger museumssiida	Prosjektstøtte - Elleve samiske tidsbilder - 11 sámi áigegova	250 000
2016	Kunsthall Trondheim AS	Arrangementsstøtte - "Framtid og tradisjonell kunnskap" (tema urfolk)	135 000
2017	Márkumeannu Searvi	Arrangementsstøtte - Márkumeannu Searvi - Fra Tråante til Márkomeannu	116 000
2017	Lebesby kommune, Kultur	Arrangementsstøtte - Skábma 2017 - mørketidfestival for samisk og sirkumpolar samisk samtidskultur	164 000
2017	Stiftelsen Deanu ja Várjjat museasiida /Tana og Varanger museumssiida -	Arrangementsstøtte - Åpning av Á'vv Skoltesamisk museum, Neiden 2017	200 000
2017	Museene i Sør-Trøndelag AS	Arrangementsstøtte - Museene i Sør-Trøndelag AS - «Juoigat – en vandring i samisk musikk»	200 000
2018	Lebesby kommune, Kultur	Arrangementsstøtte - Skábma 2018 - mørketidfestival for samisk og sirkumpolar samisk samtidskultur	200 000
2018	Márkumeannu Searvi	Arrangementsstøtte - Dáidda (Kunst) anno 2018	120 000
2018	Stiftelsen Sámi Dáiddaguovddáš	Arrangementsstøtte - Samisk pedagogisk metode for kunst- og kulturformidling - 2018-2020	900 000
2019	Sámi dáiddačehpiid searvii	Sámi dáiddafestivála - Samisk kunstfestival 2019	90 000

Norsk kulturfond - Scenekunst (dans og teater)

Formål: Bidra til å styrke faglig utvikling og kompetanseutveksling i det profesjonelle scenekunstheltet.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Rohdeaass produksjoner	Fri scenekunst-prosjekt - Tjijtjie (Mamma)	350 000
2016	Simone Grøtte	Fri scenekunst-prosjekt – Glemte	700 000
2016	Hætta production	Gjestespill – Vidas extremas	100 000
2016	Leug AS	Gjestespill – Leahkit på TanZeit	47 000
2016	Leug AS	Gjestespill – Leahkit og Veggdans	64 000
2016	Sámi Lávdí – Sami association of performing arts	Scenekunstfaglige tiltak og publikasjoner - Sápmi-India - philosophy of the arts	75 000
2017	Haugen produksjoner	Fri scenekunst-prosjekt - Digging into my magnificent trash bin I'm searching for my life	800 000
2017	Simone Grøtte	Fri scenekunst-prosjekt - Å klore seg fast	750 000
2018	Draug produksjoner – Stina Ravdna Lorås	Fri scenekunst-prosjekt - Don't pull me out	200 000
2018	Mårkomeannu Searvi	Fri scenekunst-prosjekt - Mårkomeannu 2018	400 000
2018	Stiftelsen Ferske scener	Forprosjekt scenekunst - Blodklubben 2018	100 000
2018	Ibrahim Fazlic Produksjoner	Forprosjekt scenekunst - En muslimsk negerjoik på svensk i Norge	100 000
2018	Sámi Lávdí – Sami association of performing arts	Gjestespill – PopUp Sápmi – Stamsund Teaterfestival – Stamsund	32 000
2018	Ida Løken Valkeapää - Sentralen	Gjestespill – Odysséen. Everything is a remix!	50 000
2019	Ada-da produksjoner Ada Einmo Jürgensen	Fri scenekunst-prosjekt - Sinsitnine - oss i mellom	465 000
2019	Ferske scene	Fri scenekunst-prosjekt - Lyden av snø	900 000
2019	Ramona Salo Myrseth/Catharina Skår Liisa	Fri scenekunst-prosjekt - Den samiske halvtimen	200 000
2019	Siri Brock Johansen	Forprosjekt scenekunst - Håndtak 2019	100 000
2019	Anna-Katri Helander	Forprosjekt scenekunst - Máttaráhkáide 2019	38 000
2019	Kathrine Olsen Nedrejord	Forprosjekt scenekunst - Lappjævel 2019	100 000
2019	Scenekunstverket AS	Forprosjekt scenekunst – Alle våre brev (om fornorskingspolitikk på 1800- og 1900-tallet, mot kvener og samer i Norge).	100 000
2019	Sámi Lávdí – Sami association of performing arts	Scenekunstfaglige tiltak og publikasjoner - Dialogseminar samisk scenekunst	100 000
2019	Elle Sofe AS	Scenekunstfaglige tiltak og publikasjoner - Sámi dance artist gathering - 2019 og 2020	150 000
2019	Klemetspele	Historiske spel - Klemetspelet. Ett landskap - to folk	163 880

Norsk kulturfond - Aspirantordningen

Formål: Etnisk, kulturell og språklig bakgrunn kan utgjøre et hinder for rekruttering til kunst- og kulturelle yrker. Ordningen skal motvirke slik strukturell diskriminering gjennom å sikre økt tilgang til arbeid i kunst- og kultursektoren for kvalifiserte søkere.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
---------	----------	----------	-----------

2017	Kunstnerforbundet AS	Engasjement i en ettårig periode av aspirant med samisk bakgrunn som en sentral deltaker i Kunstnerforbundets pågående moderniseringsprosess.	400 000
------	----------------------	---	---------

Norsk kulturfond – Gjesteoppholdsstøtte

Formål: Ordningen skal gi kunst- og kulturarenaer i Norge mulighet til å invitere kuratorer, programskapere, frittstående arrangører eller kunstnere til samarbeid om programutvikling og kunstproduksjon. Formålet er å styrke arenaenes muligheter for utvikling av innhold og kompetanse på programmeringsarbeid og programutvikling.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Havferd AS	Arctic Calling Act I Gjesteopphold for blant andre kuratoren Hilde Methi, som blant annet etablerte Samisk kunstfestival i 2008 og som i en årrekke har tematisert det samiske og arktiske i sin kuratorvirksomhet.	400 000
2018	Norwegian crafts AS	Joar Nango - Norwegian Crafts 2019. Gjesteopphold med den samiske kunstneren Joar Nango. Del av Norwegian Crafts satsing på duodji, samisk kunsthåndverk, i relasjon til kunsthåndverk og samfunnet for øvrig.	130 000
2018	Artic culture Lab	4 gjestekuratorer fra Arktis - Arctic Culture Lab 2019. Gjesteopphold i regi av aktør som samarbeider med en rekke kvenske og samiske institusjoner. Gjestekuratorene skal diskutere og utforske nye kunstneriske tilnærminger og formidlingskonsepter gjennom tematisering av nåtidige utfordringer i kystsamfunnene i Arktis. I prosjektperioden skal gjestekunstnerne også øke sin kompetanse på kvensk og samisk kultur.	150 000

Norsk kulturfond – Rom for kunst

Formål: Ordningen skal bidra til at det profesjonelle prosjektbaserte kunst- og kulturfeltet i hele landet innen billedkunst, scenekunst, musikk, litteratur, tverrkunstneriske uttrykk og det frie kulturvernet har tilrettelagt og hensiktsmessig infrastruktur for produksjon, formidling og faglig utvikling.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Samovarteateret AS	Samovarteaterets Scene; Øst-Finnmark. Oppgradering av lokaler for teater som hyppig programmerer med samiske utøvere og tematiserer det samiske.	230 000
2017	Vadsø Jazzklubb/Varangerfestivalen	Kooperativet Kulturscene - Flytting av virksomhet og oppgradering av nytt kultursted. Oppgradering av lokaler for konsertarrangør som hyppig programmerer med samiske musikalske utøvere.	300 000

2018	Pikene på broen AS	Terminal B / Pikene på Broen - Oppgradering visnings- og formidlingsrom. Oppgradering av visnings- og formidlingsrom for aktør som ofte tematiserer det samiske i sitt program. Visningsrommene vil også brukes til turnerende prosjekter i regi av Samisk senter for samtidskunst, som også er en samarbeidspartner med Pikene på broen.	700 000
2019	Dáiddadállu / Kautokeino kunstnerkollektiv	Dáiddadállu - Skisse- og forprosjekt. Forprosjekt for nye lokaler til Dáiddadállu, et tverrfaglig samisk kunstnerkollektiv i Kautokeino.	350 000
2019	Vadsø kunstforening (Samisk og kvensk)	Vadsø kunstforening - Arena for kunst - Galleri Ørtangen. Oppgraderinger av gallerirom for aktør som i sitt program for 2020--2023 særlig tematiserer samisk og kvensk identitet	200 000
2019	Vadsø Jazzklubb/ Varangerfestivalen	Kooperativet Kulturscene Vårbrudd - Oppussing backstagelokaler. Oppgradering av lokaler for konsertarrangør som hyppig programmerer med samiske musikalske utøvere	250 000

Norsk kulturfond – Musikk

Formål: Tilskuddsordninger som skal stimulere til å skape ny musikk og til innspilling og publisering av musikk, samt til arrangør-, konsert- og turnévirksomhet over hele landet innen alle musikkjangre.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Stiftelsen samisk musikkfestival i Kautokeino	Samisk Musikkfestival i Kautokeino	60 000
2016	Hilde Merete Methi	Dark Ecology	200 000
2016	Vadsø jazzklubb/Varangerfestivalen	Vesissari - Musikkteater 2015-2016	100 000
2016	Alta Motettkor	Johan Sara jr. - verk for kor m/kammerorkester	145 000
2016	Márkomeannu Searvi	Márkomeannu	200 000
2017	Marja Helena Fjellheim Mortensson	Sørsamisk tradisjonsmusikk fra Hedmark	60 000
2017	Kirkerådet	Nordsamisk koralbok (for Salbmagirji I og Salbmagirji II)	240 000
2017	Norsk Jazzforlag Hilde Hefte	Ánnásuolo - Ánnásuolo	90 000
2017	Hilde Merete Methi	Marja Mortensson - Aarehgijre - Early Spring	90 000
2017	Rieban BM Haglund Musikkproduksjon	Issát Sámmol - Biggevuopmi Cuorvu	90 000
2017	Hilde Merete Methi	Living Earth - en serie konserter, performances & workshop	300 000
2017	Liisa Kristiina Tuomaala	BU Komponeringsprosjekt MOKTA 2017	111 000
2017	Juoigoiid Searvi	Seminar om samisk tradmusikk; joiken – 2018	37 000
2017	Márkomeannu Searvi	Márkomeannu	400 000
2017	Riddu Riđđu Festivála AS	Riddu Riđđu Festivála	2 500 000
2017	Riddu Riđđu Festivála AS	Riddu Riđđu Festivála	2 336 568
2017	Márkomeannu Searvi	Márkomeannu	250 000
2018	Frostworld - Aggie Peterson	Nyskrevne vuggeviser for barn i midnattsol	100000
2018	Hilde Fjeringøy	Sørsamisk joik. Tradisjonsmusikk fra Nordland.	105000

2018	Konserter på Ysteriet Kro og Scene - 2018	Rune Paulsen Intraact	60 000
2018	Tynset Jazzklubb - Vår 2019	Tynset Jazzklubb	50 000
2018	Konsertserien TransformFOLK	Transform	150 000
2018	Studio Spornes - 2019, 2020 og 2021	Studio Spornes AS	200 000
2018	Vokal Nord	Vokal Nord 2018	3 500 000
2018	Marja Helena Fjellheim Mortensson	Marja Mortensson - November 2018-2019	150 000
2018	Vokal Nord	Vokal Nord - 2019	3 650 000
2018	Tiger Safari AS	Ondt Blod - Natur	90000
2018	Marja Helena Mortensson	Marja Mortensson, Daniel Herskedal - Johkegaske, 2018	88 000
2018	Márkomeannu Searvi	Márkomeannu	400 000
2018	Riddu Ridðu Festivála AS	Riddu Ridðu Festivála	2 500 000
2019	Vadsø Jazzklubb - 2019-2020	Vadsø Jazzklubb / Varangerfestivalen	275 000
2019	Sortland jazz- og viseklubb - Vår 2019	Sortland jazz- og viseklubb	40 000
2019	Studenthuset City Scene 2018 - 01.01.2019-31.12.2019	Studenthuset City Scene AS	75 000
2019	Blårøllinger - vår 2019 - 01.02.2019 - 31.08.2019	Konsertforeninga	75 000
2019	Musikk på Myken - 2019	Skolen seng og duppe AS	60 000
2019	Hilmarscena i Trøndelag - 2020	Stiftinga Hilmar Alexandersen	600 000
2019	Folk på fredag - 2020-2021	Ryfylkemuseet	173 000
2019	Minimusikk - 2020	Barnefestivalen AS	100 000
2019	Bodø domkirkes musikkråd - 27. mars - 2. april	Bodø kirkelig fellesråd	100 000
2019	Vokal Nord	Vokal Nord – 2020	3 700 000
2019	Marja Helena Fjellheim Mortensson	Marja Mortensson - 01.01.2020 - 31.12.2021	130 000
2019	Stiftelsen Nordnorsk jazzsenter AS	SNNE – Det store nordnorske ensemblet 2020	400 000
2019	All things live Norway	Mari Boine - høst 2019	140 000
2019	Harald Skullerud	ASSU - Vår 2020 Høst 2019	65 000
2019	Eivind Fadnes	ISÁK - Vår 2019	108 000
2019	John-Kåre Hansen	Ánnásuolo – 2019	68 000
2019	Georg Buljo	Camilla Granlien & Georg Buljo - Børli Ballader	90000
2019	Kirkelig kulturverksted AS	Moenje – Klarvær	90000
2019	Grappa Musikkforlag AS	Vassvik – Gákti	90000
2019	Johan Sara jr.	Johan Sara jr - Electronic yoik	90000
2019	Marja Helena Mortensson	Marja Mortensson, Daniel Herskedal - Raajroe 2020	230 000
2019	Odd Halvdan Jakobsen	Alexander Årøen Pedersen - Arctic Moods	75 000
2019	Nordnorsk Opera og Symfoniorkester	Frode Fjellheim - Nordnorske eventyr: Muitalus-Stallo og Luttak	160 000
2019	Riddu Ridðu Festivála AS	Riddu Ridðu Festivála	2 675 000
2019	Márkomeannu Searvi	Márkomeannu	400 000

Jødisk

Kulturrådet - Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter

Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Det Jødiske samfunn i Trondheim	Prosjekttilskudd - Jødisk liv i det moderne, multikulturelle Norge	90 000
2019	Jødisk kulturfestival Trondheim	Prosjekttilskudd - Tjuvstart og familieforestilling	130 000
2019	Jødisk museum i Oslo	Prosjekttilskudd - Jødisk kultur - tradisjon og fornyelse	130 000
2019	Det Mosaiske Trossamfund	Driftstilskudd	1 153 000

Norsk kulturfond - Tverrfaglige tiltak

Formål: Stimulere til nytenkning, innovasjon og utforskning gjennom tverrfaglig samarbeid på tvers av kunst- og kulturfeltene, og sektorens samhandling med samfunnet for øvrig.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2017	Stiftelsen Jødisk museum i Oslo	Jødiske Kulturdager 2017	170 000

Norsk kulturfond - Kulturvern

Formål: Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Forlaget Press AS	Oskar Mendelsohn - Jødenes historie i Norge (jubileumsutgave)	105 000
2019	Gründer film & Coexista AS	Den forsvunne Cheiderboka (arbeidstittel)	250 000

Kulturrådet - Museumsprogrammene

Formål: Museumsprogrammene skal stimulere til museenes utvikling gjennom prioritering, åpenhet, dialog og refleksjon. De skal videre bidra til kompetanseheving, samordning og samarbeid, og utvikling av verktøy og metodikk.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2015	Helgeland museum med Jødisk museum i Oslo som samarbeidspartner	Grønsvik – mellom varm og kald krig. Formidling av 2. verdenskrig og menneskeverd i det 20. århundre	200 000
2016	Helgeland museum med Jødisk museum i Oslo som samarbeidspartner	Grønsvik – mellom varm og kald krig. Formidling av 2.verdenskrig og menneskeverd i det 20. århundre	100 000
2015	Vestfoldmuseene med Jødisk museum i Oslo som samarbeidspartner	Det angår også deg – fokus på holocausts nedslag i Vestfold	250 000

2016	Vestfoldmuseene med Jødisk museum i Oslo som samarbeidspartner	Det angår også deg – fokus på holocausts nedslag i Vestfold	450 000
2015	Valdresmusea i samarbeid med Holocaustsenteret	Manifest – nasjonalistiske røster i Noreg og Sverige	100 000
2016	Valdresmusea i samarbeid med Holocaustsenteret	Manifest – nasjonalistiske røster i Noreg og Sverige	200 000
2017	Valdresmusea i samarbeid med Holocaustsenteret	Manifest – nasjonalistiske røster i Noreg og Sverige	300 000

Norsk kulturfond - Scenekunst (dans og teater)

Formål: Bidra til å styrke faglig utvikling og kompetanseutveksling i det profesjonelle scenekunstheltet.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2018	Beate Esthersdatter Myrvold	Forprosjekt scenekunst – Dans på knust glass - flukt og tilhørighet; en familiehistorie. En multikunstnerisk forestilling med en forteller, en danser, skuespiller og sanger, et piano, en cello og en fiolin	50 000
2019	Stiftelsen Julebygdspillet	Det store Julespelet	88 880
2019	Operasjon Oleander	Historiske spel - Operasjon Oleander - 2. episode "Muldvarpen"	70 000

Norsk kulturfond – Musikk

Formål: Tilskuddsordninger som skal stimulere til å skape ny musikk og til innspilling og publisering av musikk, samt til arrangør-, konsert- og turnévirksomhet over hele landet innen alle musikkjangre.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Jødisk kulturfestival Trondheim	Komponist Henning Sommerro - Lea, 2020	150 000

Kvener

Kulturrådet - Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter

Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Nord-Troms museum	Våre tradisjoner lever - seminar om kvensk immateriell kulturarv	70 000
2019	Kvenlandsforbundet	Kvensk teater - på kvensk	70 000
2019	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Ungdomsprosjekt innen organisasjonen	40 000
2019	Kvenlandsforbundet	Nettverk for kvensfinsk folkemusikk	70 000
2019	Astrid Serine Hoel	Merenneidon helmet - Havfruas perler. Forestilling for barn som fremmer kvensk identitet og tilhørighet.	80 000
2019	Idut AS	Utgivelse av kvensk roman "Johannes" av Alf Nilsen-Børsskog	150 000
2019	Kvenlandsforbundet	Driftstilskudd	550 000
2019	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Driftstilskudd	1 890 000
2019	Norsk-finsk forbund	Driftstilskudd	440 000

Norsk kulturfond – Gjesteoppholdsstøtte

Formål: Ordningen skal gi kunst- og kulturarenaer i Norge mulighet til å invitere kuratorer, programskapere, frittstående arrangører eller kunstnere til samarbeid om programutvikling og kunstproduksjon. Formålet er å styrke arenaenes muligheter for utvikling av innhold og kompetanse på programmeringsarbeid og programutvikling.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2018	Artic Culture Lab	Fire gjestekuratorer fra Arktis - Arctic Culture Lab 2019. Gjesteopphold i regi av aktør som samarbeider med en rekke kvenske og samiske institusjoner. Gjestekuratorene skal diskutere og utforske nye kunstneriske tilnærminger og formidlingskonsepter gjennom tematisering av nåtidige utfordringer i kystsamfunnene i Arktis. I prosjektperioden skal gjestekunstnerne også øke sin kompetanse på kvensk og samisk kultur.	150 000

Norsk kulturfond – Litteraturformidling

Tilskuddsordningen for litteraturformidling skal bidra til at en stor bredde av litteratur primært på norsk eller samisk blir profesjonelt formidlet til det allmenne publikum.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Finnmark fylkeskommune	Finnmark internasjonale litteraturfestival 2016	125 000

		(Festivalprogrammet inkluderte norsk, samisk og kvensk litteratur)	
2017	Finnmark fylkesbibliotek	Finnmark internasjonale litteraturfestival: Finnlitt 2018 (Festivalprogrammet inkluderte norsk, samisk og kvensk litteratur)	175 000
<p>Norsk kulturfond - Tverrfaglige tiltak <i>Formål: Stimulere til nytenkning, innovasjon og utforskning gjennom tverrfaglig samarbeid på tvers av kunst- og kulturfeltene, og sektorens samhandling med samfunnet for øvrig.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Halti kvenkultursenter	Arrangementstøtte - Paaskiviikko 2016 – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000
2017	Halti kvenkultursenter	Arrangementstøtte - Paaskiviikko 2017 – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000
2018	Halti kvenkultursenter	Arrangementstøtte - Paaskiviikko 2018 – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000
2019	Halti kvenkultursenter	Arrangementstøtte - Paaskiviikko 2019 – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000
2019	Halti kvenkultursenter	Arrangementstøtte - Paaskiviikko 2020 – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	275 000
<p>Kulturrådet - Museumsprogrammene <i>Formål: Museumsprogrammene skal stimulere til museenes utvikling gjennom prioritering, åpenhet, dialog og refleksjon. De skal videre bidra til kompetanseheving, samordning og samarbeid, og utvikling av verktøy og metodikk.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2015	Oslo Museum i samarbeid med Varangermuseet	Minoriteter og inkludering (i regi av Mangfoldsnettverket) – formidling av kvensk levende kultur og kompleksiteten i det multikulturelle Varanger.	300 000
2016	Oslo Museum i samarbeid med Varangermuseet	Minoriteter og inkludering (i regi av Mangfoldsnettverket) – formidling av kvensk levende kultur og kompleksiteten i det multikulturelle Varanger.	300 000
<p>Norsk kulturfond - Scenekunst (dans og teater) <i>Formål: Bidra til å styrke faglig utvikling og kompetanseutveksling i det profesjonelle scenekunstheltet.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Kultnett	Fri scenekunst-prosjekt - Elmines brev	165 000
2019	Scenekunstverket AS	Forprosjekt scenekunst – Alle våre brev (om fornorskingspolitikk på 1800- og 1900-tallet, mot kvener og samer i Norge).	100 000

Norsk kulturfond - Kulturvern

Formål: Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Finnmark fylkesbibliotek	Synliggjøring av glemte grupper	300 000
2016	Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet	Kvensk kulturarv til barn og unge	50 000
2016	Norsk kveners forbund - Ruijan kveenilitto	Ung vinkling - kvensk arv	120 000
2017	Siivet AS	Viimeinen viimeisen	150 000
2017	Johs. H. Giæver A/S	Havnnes og Annie Giæver - historien bak fotografiene	130 000
2018	Siivet AS	Kvenske historier	150 000
2018	Siivet AS	Ung i naturen - med de gamles kunnskaper	160 000
2019	Ruijan kvænit lemmijokilaiset RK-L	Kurs i staking og vedlikehold av elvebåt	20 000
2019	RiddoDuottarMuseat	”Met olema ja tulema olemhaan” - «Vi er og kommer til å bli» Kväänit Porsangissa – Kvener i Porsanger.	60 000
2019	Finnmark fylkesbibliotek	Vi er også her! Oppfølging av glemte grupper-prosjektet.	180 000
2019	Siivet AS	De kappet vingene våre og ba oss fly	150 000

Skogfinner

Kulturrådet - Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppene og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Kunstbanken Hedmark kunstsenter	Slash & Burn - det flerkulturelle Hedmark. Samarbeid med Norsk skogmuseum og Norsk skogfinsk museum for å løfte fram den skogfinske kulturen i egen region.	70 000
2019	HL-senteret	Bevare kultur- og kunnskapsgrunnlag for skogfinsk identitet for nye generasjoner og videreføre immateriell skogfinsk kulturarv gjennom utvikling av audiovisuelle lærings- og opplevelsesressurser.	100 000
2019	Norsk skogfinsk museum	Bokmanus til 200-års markering for Carl Axel Gottlund i 2021.	100 000
2019	TMM Produksjon AS	Fremmed Blod (tidl. Finnkjerringa). Dokumentarfilm som skal fortelle historien om det skogfinske folket.	100 000
2019	Norsk skogfinsk museum	Grenseoverskridende språk- og kulturprosjekt. Formidle kunnskap om skogfinner, kvener, tornedalinger og deres slektninger i Nordvest-Russland.	100 000
2019	Det primitive teater	Spillet om innvandrerne. Oppsetting av utespill under Finnskogdagene for 26. gang.	35 000
2019	Skogfinske interesser i Norge	Driftstilskudd	170 000
Norsk kulturfond - Scenekunst (dans og teater) Formål: Bidra til å styrke faglig utvikling og kompetanseutveksling i det profesjonelle scenekunstheltet			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Røsslyng teaterlag	Historiske spel - Veresspelet "Grensefolk"	100 000
2019	Det primitive teater	Historiske spel - Spillet om innvandrerne	88 880
Norsk kulturfond - Kulturvern Formål: Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag.			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Stiftelsen Norsk skogfinsk museum	Finnskogen botaniske hage	500 000
2019	Åsnes kommune	Kultur på tur - Teaterturné med bokbuss gjennom Finnskogen	60 000

Romanifolket/taterne

Kulturrådet - Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne			
<i>Formål: Blant annet å bidra til å utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Taterne / romanifolkets menneskerettighetsforening	Språkprosjekt	100 000
2019	Audun Midling-Jenssen	Lage melodi og noter til John Ljosdals tekster	60 000
2019	Elias Akselsen	Glemte taterviser	230 000
2019	Glomdalsmuseet og romanifolket/taterne	Grundsetmarten og tidsreisen	100 000
2019	Gunel Cedsal	En mors hemmeligheter	200 000
2019	Hilmar Bussi Karlsen-Rosenborg	Den magiske veien 2020	99 000
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Romanivillaen i Tysvær	150 000
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Årosdagene	60 000
2019	Lillan Støen	Politikken overfor romanifolket/taterne 1986-2020	350 000
2019	Nedre Eiker kommune	Taternes arkeologi - et forprosjekt	100 000
2019	Odd Marinius Smerud	Støtte til bokprosjekt "Jævla taterunge"	18 000
2019	Retro Music	Karl den eldre og Karl den yngre	133 000
2019	Richard Kaashagen Johansen	Taterliv - bilder og fortellinger om et folk i bevegelse og forandring	400 000
2019	Stiftelsen Tater-Millas Venner	Tater-Millas hus	150 000
2019	StoriesToTell, Tor Segelcke	De reisende - veien videre	500 000
2019	Taternes Landsforening	Taternes julekonsert	80 000
2019	Taternes Landsforening	Arendalsuka	50 000
2019	Taternes Landsforening	Romanifolket/taternes bunad	150 000
2019	Taternes Landsforening	Ungdomssamlinger	80 000
2019	Taternes Landsforening	Informasjonshefte	95 000
2019	Veiledningstjenesten til romanifolket/taterne	Selvhjelpskurs for gjeldsofre	85 000
Kulturrådet - Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter			
<i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2017	Skøyerstaten teater	Fri scenekunst-prosjekt - Se min ild (tidl. Je ska tala)	200 000
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Gjerstadholmen - minnesmerke over båtreisende	60 000
2019	Ammilo AS	Dokumentasjon og formidling av romani. Språkprosjekt.	155 000
2019	Taternes landsforening	Taternes julekonsert	60 000

2019	Skøyerstaten teater	Se min ild - musikalsk teaterforestilling om Tater-Milla.	50 000
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Kulturmønstring - språkmønstring	60 000
2019	Taternes landsforening	Driftstilskudd	480 000
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Driftstilskudd	420 000
<p>Norsk kulturfond - Kulturvern <i>Formål: Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2017	Fotodama AS	Forprosjekt: De reisende i 2018	100 000
2018	Skøyerstaten teater	Je ska tala (arbeidstittel)	50 000
2018	Linda Mariana Aleksandersen	Forprosjekt på språkapp for romani	60 000
2018	Linda Mariana Aleksandersen	Kulturmønstring / treff for romanifolket 2018	60 000
2019	Linda Mariana Aleksandersen	Språkapp for romani	45 000
2019	May-Lill Ljosdal	Innsamling, kartlegging og transkribering av John Ljosdals verk og historie	100 000
<p>Kulturrådet - Museumsprogrammene <i>Formål: Museumsprogrammene skal stimulere til museenes utvikling gjennom prioritering, åpenhet, dialog og refleksjon. De skal videre bidra til kompetanseheving, samordning og samarbeid, og utvikling av verktøy og metodikk.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2015	Anno Museum i samarbeid med Taternes Landsforening og Landsorganisasjonen for romanifolket	Fornyng og formidling av utstillingen "Latjo drom"	80 000
2016	Anno Museum i samarbeid med Taternes Landsforening og Landsorganisasjonen for romanifolket	Fornyng og formidling av utstillingen "Latjo drom"	400 000
<p>Norsk kulturfond - Aspirantordningen <i>Formål: Etnisk, kulturell og språklig bakgrunn kan utgjøre et hinder for rekruttering til kunst- og kulturelle yrker. Ordningen skal motvirke slik strukturell diskriminering gjennom å sikre økt tilgang til arbeid i kunst- og kultursektoren for kvalifiserte søkere.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2017	Anno museum, avdeling Glomdalmuseet	En aspirant i forbindelse med museets faglige satsing på romanifolket/taterne	400 000

Rom

Kulturrådet- Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Kulturforeningen Yagori i Oslo	Sigøynermusikkfestivalen Yagori (språk)	270 000
2019	Kirkens Bymisjon/Romano Kher/Romsk kultur og ressurscenter	Romane Chabenata - romsk kokeprogram på YouTube (språk)	120 000
2019	Kirkens Bymisjon/Romano Kher/Romsk kultur og ressurscenter	Barneblikk. Legge til rette for at norske barn med rombakgrunn kan få uttrykke og utforske hva det betyr for dem å være rom i dag (språk).	80 000
Norsk kulturfond – Litteraturformidling Tilskuddsordningen for litteraturformidling skal bidra til at en stor bredde av litteratur primært på norsk eller samisk blir profesjonelt formidlet til det allmenne publikum.			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Mikajela Nilsen	Alladin som lydbok på romanes (eventyret om Aladdin formidlet til romanestående barn)	30 000
Norsk kulturfond – Musikk Formål: Tilskuddsordninger som skal stimulere til å skape ny musikk og til innspilling og publisering av musikk, samt til arrangør-, konsert- og turnévirksomhet over hele landet innen alle musikksjangre.			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2015	Kulturforeningen Iagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	250 000
2016	Kulturforeningen Iagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	250 000
2017	Kulturforeningen Iagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	250 000
2018	Kulturforeningen Iagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	200 000
2019	Kulturforeningen Iagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	200 000
Norsk kulturfond - Kulturvern Formål: Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag.			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Lowri press produksjoner	Norske rom - bevaring og formidling	150 000
2018	Fotograf Gorm K. Gaare	Romske minner - intervjuer med tidsvitner fra roms traumatiske norske historie	215 000
2018	Inger Solveig Sigfridson	Romsk historie og tradisjoner i Skandinavia	55 000

Tilskudd til kvensk språk og kultur fra Troms og Finnmark fylkeskommune

Forvaltningen av ordningen ble flyttet 1. januar 2020 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Troms og Finnmark fylkeskommune.

<i>Formål: Tilskuddsordningen skal bidra til revitalisering av kvensk språk og til å fremme kvensk/norskfinsk kultur, spesielt å fremme kvensk språk og kvensk og norskfinsk identitet hos barn og unge.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2020	Storfjord språksenter	Drift	800 000
2020	Halti kvenkultursenter	Drift	800 000
2020	Kvænangen språksenter	Drift	800 000
2020	Kvensk språksenter Vadsø	Drift	800 000
2020	Porsanger kvenske språksenter	Drift	800 000
2020	Ruijan Kaiku	Drift	830 000
2020	Ane Ragnfrid Huru	Bokprosjekt	100 000
2020	Lise Brekmoe	Forprosjekt til kvenskspåklig spillefilm	120 000
2020	ITU Kventeater AS / Halti næringshage	Etableringsprosjekt ITU Kvääniteatteri SUS	400 000
2020	ITU teatteriforeeninki & Nord-Troms næringshage	Ystävät - pilotprosjekt barneteatersatellit (kunstnerisk prosjekt)	180 000
2020	Kainun institutti - Kvensk institutt	Motivasjonsfremmede belønning i kvensk språkapp, videreutvikling av New Amigis på kvensk	345 000
2020	Kultnett AS	Forestilling	30 000
2020	Kvenlandsforbundet	Kvenskfinsk folkemusikkfestival	100 000
2020	Kainun institutti - Kvensk institutt, Ruijan Kaiku/Altaposten, Ruijan kveeniliitto	Kvensk journalistpraktisordning – pilotprosjekt	368 000
2020	Kvensk språksenter Vadsø	Quænkasten – radioprogram og podcast	77 000
2020	Kvensk språksenter Vadsø på vegne av Kväänin kieliverkko	Kväänin kieliverkko: Videreutvikling av kvensk fagnettverk for språksentrene.	150 000
2020	Kvænangen kommune/Kvænangen språksenter – Naavuonon kielikeskus	Minun kielipakka – fase 1	75 000
2020	Kvænangen språksenter - Naavuonon kielikeskus og Marsil Andelov Al-Mahamid	Å brodere et hjem – kvensk identitet i en global verden	40 000
2020	Kvænangen Qven og sjøsamisk forening	Kvenske håndarbeid- og håndverkstradisjoner i Kvænangen	150 000
2020	Kvääninouret	"Kolme!"-prosjektet	100 000
2020	Kåfjord kommune v/Kulturskolen i Kåfjord	Kvensk språkdusj for barnehagebarn	95 000
2020	Kåfjord kvenforening – Kaivuonon kveeniseura	Styrking av kvensk identitet i Kåfjord	87 000

2020	Maureen Bjerkan Olsen	Bokprosjekt med tospråklige skjønnlitterære fortellinger	78 000
2020	Nordreisa kvensk-finsk forening – Raisin kveeni-suoma seura	Revitalisering av dagligtale reisakvensk og finsk – del II	60 000
2020	Nord-Troms museum AS	Rekonstruksjon av øks – dokumentasjon, formidling og ivaretagelse av kulturkunnskap	88 000
2020	Orkana forlag	Bokprosjekt	200 000
2020	Porsanger norsk-finsk forening	Revitalisering av finsk språk og kultur via aktiviteter	10 000
2020	RiddoDuottarMuseat	Elvebåter i Porsanger, del 2	140 000
2020	Ruija forlag	Utvikling av Ruija forlag	90 000
2020	Ruijan Kaiku	Kvenske radiosendinger på FM, DAB+-nettet, nettradio og podcast	150 000
2020	Siivet AS	Forprosjekt til kvensk animasjonsfilm for barn	75 000
2020	Siivet AS	E-bok på kvensk og norsk	100 000
2020	Siivet AS	Interaktiv bok for barn	250 000
2020	Sør-Varanger historielag	Historieseminar om opprettelsen av Petsamo-korridoren	20 000
2020	Verdensarvsenter for bergkunst – Alta museum IKS	Kvenske fortellinger i Alta	175 000
2020	Åshild Karlstrøm Rundhaug	Bokutgivelse	80 000
2020	Kvääninouret, Norske Kvener Forbunds ungdomsorganisasjon	Drift og utvikling	80 000

Tilskudd til nasjonale minoriteter fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kommunal- og moderniseringsdepartementet forvaltet tilskuddsordningen til nasjonale minoriteter fram til 2019 og en midlertidig tilskuddsordning til romanifolket/taterne i 2017 og 2018. Fra 2019 er ordningene forvaltet av Kulturrådet. I tillegg forvaltet departementet tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur til og med 2019. Under er en oversikt over tilskudd gitt til de ulike minoritetene over de ulike ordningene.

Det bevilges årlig om lag 1 milliard kroner til samiske formål i statsbudsjettet. Av dette gis ca. 500 mill. kroner som grunnbevilgning til Sametinget. Sametinget forvalter blant annet tilskudd til samiske formål gjennom ulike tiltak og tilskuddsordninger.

Romanifolket/taterne

Drifts- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter			
<i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppene og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Taternes landsforening	Driftstilskudd	520 000
2016	Landsorganisasjonen for romanifolket	Driftstilskudd	400 000

2016	Romanifolkets kystkultur	Driftstilskudd	200 000
2017	Taternes landsforening	Driftstilskudd	460 000
2017	Landsorganisasjonen for romanifolket	Driftstilskudd	410 000
2017	Oslo byarkiv	Innsamling og digitalisering av foto	150 000
2017	Skøyerstaten teater	Teaterforestilling om Tater-Milla	150 000
2018	Taternes landsforening	Driftstilskudd	470 000
2018	Landsorganisasjonen for romanifolket	Driftstilskudd	410 000

Midlertidig tilskuddsordning til romanifolket/taterne

Formål: Å bidra til å gjenreise, utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2017	Kristiansand kommune	Musikkprosjekt	175 000
2017	Laila Danielsen	Bokprosjekt	60 000
2017	Foreningen GIA	Konserter	98 000
2017	Retro Music	Konserter	160 000
2017	Grammofon AS	CD-utgivelse	100 000
2017	Grammofon AS	CD-utgivelse	100 000
2017	Skøyerstaten teater	Teaterforestilling om Tater-Milla	500 000
2017	Taternes landsforening	Seminar om nasjonale minoriteter	103 000
2017	Taternes landsforening	Seminar om romanispråk	43 000
2017	Anno museum	Seminar om Glomdalsmuseet som møteplass	367 000
2017	Den norske Helsingforskomité	Undervisning i menneskerettigheter, minoritetsrettigheter og politisk påvirkning	400 000
2017	Meteoritt AS	Kortfilm	209 000
2018	Meteoritt AS	Filmprosjekt	410 000
2018	Taternes landsforening	Seminar om romanispråk	50 000
2018	Romano Kettanipa	Kulturfestival	65 000
2018	Arken kulturhus/Z-forlag	Bokutgivelse	35 000
2018	Taternes landsforening	Bokutgivelse	40 000
2018	Landsorganisasjonen for romanifolket	Kurs i trådsløyd	90 000
2018	Retro Music	Foredrag, skuespill og konsert	150 000
2018	Hilmar Bussi Karlsen Rosenberg	Konsertturné	300 000
2018	Anno museum	Formidling, fornying og dokumentasjon	500 000
2018	Skøyerstaten teater	Teaterforestilling om Tater-Milla	175 000
2018	Elias Akselsen	Turné	150 000
2018	Kristiansand kulturrullator	Musikkprosjekt	180 000
2018	Romano Kettanipa	Foredragsaften om nasjonale minoriteter	75 000
2018	Anno museum	Romanifolket/taterne på Gammelmartn`	160 000
2018	Ludvik M. Karlsen	CD-utgivelse	80 000
2018	Våler kommune	Restaureringsarbeid på Tater Millas hus	240 000
2018	Tater-Millas venner	Tater Millas-hus – julemarked og innkjøp av inventar	300 000

Rom

Drifts- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter

Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Romani kultura	CD-utgivelse	90 000
2016	Romani kultura	Markering av 8. april	100 000
2016	Kulturforeningen lagori	Den internasjonale sigøynerfestivalen	470 000
2016	Senter for studier av holocaust og livssynsminoriteter	Bokprosjekt om rom	150 000
2016	Fotograf Gorm K. Gaare	Film om diskriminering av rom	150 000
2017	Fotograf Gorm K. Gaare	Multimediautstilling om rom	100 000
2017	Kulturforeningen lagori	Den internasjonale sigøynerfestivalen	450 000
2017	Senter for studier av holocaust og livssynsminoriteter	Bokprosjekt om rom	150 000
2017	Fotograf Gorm K. Gaare	Utstilling om rom	44 000
2017	Maria Rosvoll	Bokprosjekt	180 000
2017	Lowri Rees	Prosjekt for bevaring og formidling	70 000
2017	Sjuvlano Kerr	Oversettelse av barnebok til romanes	50 000
2018	Fotograf Gorm K. Gaare	Dokumentarfilm	150 000
2018	Kulturforeningen lagori	Den internasjonale sigøynerfestivalen	460 000
2018	Romsk kultur- og ressurscenter	Lydbok på romanes	50 000

Jøder**Drifts- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter**

Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Det Mosaiske Trossamfund	Driftstilskudd	1 120 000
2016	Jødisk museum i Oslo	Jiddisch-kurs	90 000
2016	Jødisk museum i Trondheim	Nettside om jøder i nord	300 000
2016	Forlaget Press	Bokprosjekt om jødernes historie i Norge	250 000
2017	Det Mosaiske Trossamfund	Driftstilskudd	1 120 000
2017	Jødisk museum i Oslo	Musikkprosjekt	150 000
2017	Jødisk museum i Trondheim	Nettside om jøder i nord	350 000
2018	Det Mosaiske Trossamfund	Driftstilskudd	1 130 000
2018	Jødisk museum i Oslo	Jødisk dans og toner	150 000
2018	Jødisk museum i Trondheim	Utstilling om holocaust i Trondheim og det nordenfjelske	400 000
2018	Det jødiske samfunn i Trondheim	Jødisk liv i det moderne, multikulturelle Norge	100 000

2018	Medlitt AS	Teaterforestilling om jødene i Tromsø	130 000
2018	Forlaget Press	Bokprosjekt om jødernes historie i Norge	238 000

Skogfinner

Drifts- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter			
<i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Skogfinske interesser i Norge	Driftstilskudd	300 000
2016	Det primitive teater	Spillet om innvandrerne	45 000
2016	Grue kommune	Lokal læreplan om skogfinsk historie	50 000
2017	Skogfinske interesser i Norge	Driftstilskudd	320 000
2017	Sinikka Langeland	Konsertturné	100 000
2017	Atelier Austmarka	Skulpturprosjekt	50 000
2017	Det primitive teater	Spillet om innvandrerne	45 000
2018	Skogfinske interesser i Norge	Driftstilskudd	340 000
2018	Scene Midt AS	Dokumentarfilm	100 000
2018	Det primitive teater	Spillet om innvandrerne	45 000
2018	Atelier Austmarka	Arrangement i forbindelse med skulpturplassering	40 000

Kvener/norskfinner

Drifts- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter			
<i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Driftstilskudd	1 720 000
2016	Kvenlandsforbundet	Driftstilskudd	355 000
2016	Norsk-finsk forbund	Driftstilskudd	400 000
2017	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Driftstilskudd	1 800 000
2017	Kvenlandsforbundet	Driftstilskudd	530 000
2017	Norsk-finsk forbund	Driftstilskudd	420 000
2018	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Driftstilskudd	1 850 000
2018	Kvenlandsforbundet	Driftstilskudd	540 000
2018	Norsk-finsk forbund	Driftstilskudd	430 000

Tilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur

Formål: Tilskuddsordningen skal bidra til revitalisering av kvensk språk og til å fremme kvensk/norskfinsk kultur, spesielt å fremme kvensk språk og kvensk og norskfinsk identitet hos barn og unge.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Halti kvenkultursenter	Drift	700 000
2016	Storfjord språksenter	Drift	700 000
2016	Ruijan Kaiku	Drift	750 000
2016	Halti kvenkultursenter	Familieleir	85 000
2016	Halti kvenkultursenter	Kvensk formidlingsutvikling	100 000
2016	Porsanger menighet	Lettleste bøker på kvensk	80 000
2016	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Ungdomstiltak	260 000
2016	Kvenlandsforbundet	Kvenskfinsk folkemusikk	70 000
2016	Tana kvenforening	Språkopplæring	5 000
2016	Siivet AS	Animasjonsfilm for barn	250 000
2016	Modhi Rohkee	Dataspillet Ruija	180 000
2016	Alta kvenforening	Språk- og kulturkvelder	20 000
2016	Troms fylkeskommune	Handlingsplan for kvensk språk i Troms	300 000
2016	Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Kvensk salmeprosjekt	50 000
2016	Kainun institutti – Kvensk institutt	Videreutvikling av kvensk språkverktøy	750 000
2016	Grom AS	Læremiddel for kvensk språk i barnehager	400 000
2017	Halti kvenkultursenter	Drift	720 000
2017	Storfjord språksenter	Drift	720 000
2017	Ruijan Kaiku	Drift	750 000
2017	Siivet AS	To filmprosjekter for barn	250 000
2017	Varanger museum	Formidlingsprosjekt for barn og unge	100 000
2017	Senter for nordlige folk	Nettside for og om kvener	250 000
2017	Kainun institutti – Kvensk institutt	Kvensk språkreir	450 000
2017	Kainun institutti – Kvensk institutt	Kvensk språkteknologi	700 000
2017	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Kvenske loser	250 000
2017	Halti kvenkultursenter	Dokumentasjonsarbeid om kvensk kulturarv og barnelitteratur på kvensk	348 000
2017	Alta kvenforening	Språk- og kulturprosjekt	12 000
2017	Vadsø barneskole	Norskfinske aktiviteter	100 000
2017	Modhi Rohkee	Kvensk dataspill	180 000
2017	Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Kvensk salmeprosjekt	50 000
2017	Porsanger menighet	Lettleste bøker på kvensk	50 000
2017	Norske kvener, Lakselv	Språkprosjekt	50 000
2017	Kvenlandsforbundet	Kvenskfinsk folkemusikkfestival	40 000
2017	ITU Kvensk teatertrupp	Kyläpeli – friluftsspill om kvensk kulturarv	90 000
2017	KultNett AS	Kvensk barneteater	27 000
2017	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Jubileumsseminar	105 000
2017	Adalia film AS	Mitt yrke – filmprosjekt	90 000
2018	Halti kvenkultursenter	Drift	750 000

2018	Storfjord språksenter	Drift	750 000
2018	Ruijan Kaiku	Drift	800 000
2018	Halti kvenkultursenter	Kielaalto – kvensk språkbølge	300 000
2018	Kvænangen kommune	Etablering av kvensk språksenter i Kvænangen	560 000
2018	Vadsø museum	Etablering av kvensk språksenter i Vadsø	1 000 000
2018	Porsanger kommune	Etablering av kvensk språksenter i Porsanger	1 000 000
2018	Porsanger kirkekontor	Lettleste bøker på kvensk	50 000
2018	Alta kvenforening	Visualisering av kvensk språk og kultur i Alta	30 000
2018	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Barne- og ungdomsarbeid og språkprosjekter	300 000
2018	Kainun institutti – Kvensk institutt	Læremidler for kvensk språkreir	800 000
2018	Varanger museum	Konferanse: Ti år med kvensk språktning	60 000
2018	Siivet AS	Barnebok	135 000
2018	Siivet AS	Filmopptak – kvenske historier	100 000
2018	KultNett AS	Teaterforestilling for barn	37 000
2018	ITU Kvensk teatertrupp	Friluftsspel: Kyläpeli 2018	100 000
2018	Norske kvener, Lakselv	Revitalisering av språk og kultur	30 000
2018	Finnmark fylkeskommune	Strategi for kvenske/norskfinske forhold i Finnmark	100 000
2018	Finnmark fylkesbibliotek	Kvensk litteratur på litteraturfestival	50 000
2018	Langfjord samfunnshus	Kvensk aften	10 000
2019	Halti kvenkultursenter	Drift	775 000
2019	Storfjord språksenter	Drift	775 000
2019	Kvænangen språksenter	Drift	775 000
2019	Porsanger språksenter	Drift	452 000
2019	Vadsø språksenter	Drift	415 000
2019	Ruijan Kaiku	Drift	805 000
2019	Nordavis/Ruijan Kaiku	Forprosjekt: Kvenske radiosendinger	90 000
2019	Kainun institutti – Kvensk institutt	Kvensk språkteknologi	700 000
2019	Kainun institutti – Kvensk institutt	Brettspillet New Amigos! på kvensk	700 000
2019	Siivet AS	E-bok: Karine ja kandonu loru	250 000
2019	Sana-arkku	Lærebok i kvensk	300 000
2019	Norske kvener, Lakselv	Prosjekt om kvenske husflidstradisjoner og møteplass	50 000
2019	Kvenlandsforbundet	Sommerleir	50 000
2019	Kvenlandsforbundet	Nettverk for kvenskfinsk folkemusikk	50 000
2019	Kristin Mellem	Forprosjekt: Musikkforestilling	150 000
2019	Nordreisa kvenskfinsk forening	Revitalisering av reisakvensk	60 000
2019	Lise Brekmoe	Kvensk dukketeater	60 000
2019	Skallelv bygdelag	Minifestival	70 000
2019	ITU Kvensk teatertrupp	Kyläpeli 2019	200 000
2019	Fenris film	Filmprosjekt: Iså og Aftenstjernen	300 000
2019	Varanger museum	Kvenuka – formidling av kvensk kultur	100 000
2019	Porsanger kirkekontor	Lettleste bøker på kvensk	80 000
2019	Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Kvensk salmeprosjekt	320 000
2019	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Ungdomsprosjekt - Kveeninouret	200 000
2019	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Kvendraktkurs	70 000

2019	RiddoDuottarMuseat	Utstilling om kvener i Porsanger	90 000
2019	Kummeneje Mellem	Fotoprojekt: Kven er kven?	40 000
2019	Orkana forlag	Utgi Samuel Paulaharjus storverk om kvensk kultur og historie i Norge	320 000
2019	4H Finnmark	Ta vare på arven gjennom 4H	30 000
2019	Astrid Serine Hoel	Forestilling: Havfruas perler	200 000
2019	Finnmark fylkeskommune	Kvensk/norskfinsk tradisjonskunnskap i møte med en ny tid	400 000
2019	Langfjord samfunnshus	Kvensk innslag under langfjorddagan	47 000
2019	Skrål og skrammel	Lurveleven – kvensk barneteater	200 000
2019	Grom AS	Kvensk språkverktøy for barnehager	530 000
2019	OsloMet	Kvenske sanger og regler i sangappen TRALL	105 000
2019	Idut AS	Utgivelse av kvensk roman	143 000
2019	Nord-Troms museum	Rollepill om fornorskning i Nord-Troms	60 000